

1557.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУ-
ВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА
ОБЛИГАЦИОНИТЕ ОДНОСИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за облигационите односи, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 4 јули 2008 година.

Бр. 07-2694/1
4 јули 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА
ЗАКОНОТ ЗА ОБЛИГАЦИОНИТЕ ОДНОСИ

Член 1

Во Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“ број 18/2001, 04/2002 и 05/2003), во насловот на членот 7 зборовите: „создавање и“ се бришат.

Во членот 7 зборовите: „се создава или“ се бришат.

Член 2

Во членот 8 ставот (2) се брише.

Член 3

По членот 9 се додава нов член 9-а, кој гласи:

„Заштита на личните права

Член 9-а

(1) Секое физичко и правно лице, покрај заштитата на имотните права, има и право на заштита на своите лични права согласно со закон.

(2) Како лични права, во смисла на овој закон, се подразбираат правата на живот, телесно и душевно здравје, чест, углед, достоинство, лично име, приватност на личниот и семејниот живот, слобода, интелектуално творештво и други лични права.

(3) Правните лица ги имаат сите наведени лични права, освен оние врзани за биолошката суштина на физичкото лице, а особено правата на добар глас и углед, назив односно фирма, деловна тајна, слобода на претприемништво и други лични права на овие лица.“

Член 4

По членот 10 се додава нов член 10-а, кој гласи:

„Начело на справедливост

Член 10-а

Начелото на справедливост се применува во случаите точно определени со закон, како што се одделни случаи поврзани со одговорноста за штета, општите услови на договорот, раскинувањето на договорот поради променети околности и слично.“

Член 5

По членот 12 се додава нов член 12-а, кој гласи:

„Правни последици од повредата на начелата

Член 12-а

Во кои случаи и какви последици произлегуваат од повредата на начелата, се уредува со закон.“

Член 6

Насловот на членот 15 и членот 15 се менуваат и гласат:

„Примена на обичаите и практиката

Член 15

(1) Во облигационите односи се применуваат обичаите кога нивната примена е договорена или со закон предвидена.

(2) Во облигационите односи меѓу трговците се применуваат трговските обичаи кои овие ги договориле и трговската практика која ја воспоставиле дури и кога се во спротивност со диспозитивните норми.

(3) Во облигационите односи се применуваат и узансите (општи и посебни), кога нивната примена е договорена или таа неспорно произлегува од околностите на случајот.“

Член 7

Насловот на членот 16 и членот 16 се менуваат и гласат:

„Примена на други закони и меѓународни договори

Член 16

Врз облигационите односи кои се уредуваат со други закони и со меѓународни договори кои ги ратификувала Република Македонија се применуваат одредбите на овој закон во прашањата што не се уредени со тој закон, односно меѓународен договор.“

Член 8

Во членот 17 ставот (2) се менува и гласи:
“Трговски договори, во смисла на овој закон, се договори што трговските друштва, трговците поединци и другите правни или физички лица кои вршат трговска дејност, во вид на занимање, ги склучуваат меѓу себе во вршењето на дејностите што го сочинуваат предметот на нивното работење или се во врска со тие дејности.“

Член 9

По членот 17 се додаваат нов наслов и нов член 17-а, кој гласи:

„Самовласна заштита

Член 17-а

Учесниците во облигационите односи кои во согласност со закон самовласно прибават или штитат некое свое право, се должни тоа прибавување или штитење да го остварат во рамките на допуштеноста предвидена со закон, а во спротивно одговараат за направеното пречекорување.“

Член 10

Во Главата II по насловот на Главата II „НАСТАНУВАЊЕ НА ОБВРСКИТЕ“ се додава нов член 17-б, кои гласат:

„Основи за настанување на обврските

Член 17-б

Обврските настануваат со договор, причинување штета, стекнување без основ, работоровство без налог, јавно ветување награда, издавање хартии од вредност и други случаи предвидени со закон.“

Член 11

Во Главата II „НАСТАНУВАЊЕ НА ОБВРСКИТЕ“, Оддел I „ДОГОВОР“, насловот на Отсек I се менува и гласи: „СКЛУЧУВАЊЕ НА ДОГОВОРОТ“.

Под насловот на Отсек I се додава нов наслов кој гласи: „I. СОГЛАСНОСТ НА ВОЛЈИТЕ“.

Член 12

Насловот на членот 20 и членот 20 се менуваат и гласат:

„Изјава на волја

Член 20

(1) Волјата за склучување на договор може да се изјави со зборови, вообичаени знаци или друго однесување од кое со сигурност може да се заклучи за нејзиното постоење, содржина и идентитетот на давачот на изјавата.

(2) Волјата за склучување на договор може да се изјави и со помош на различни комуникациски средства (телефон, факс, интернет врска и други).

(3) Изјавата на волја мора да биде направена слободно и сериозно.“

Член 13

Во членот 22 по ставот (3) се додаваат три нови става (4), (5) и (6), кои гласат:

„(4) Ако едната страна, во текот на преговорите и дала на другата класифицирани или доверливи информации или и овозможила да дојде до нив, другата страна, освен ако поинаку не е договорено или уредено со закон, не смее да ги направи достапни на трети лица, ниту да ги користи за свои интереси, без разлика дали подоцна договорот е склучен или не.

(5) Класификацијата на информациите, нивната заштита, како и обврските и одговорностите на создавачите и корисниците на класифицирани информации, се врши согласно со закон.

(6) Кои информации се сметаат за доверливи во трговската практика и работење, се уредува со општ акт на правното лице.“

Ставот (4) станува став (7).

Член 14

Насловите на членовите и членовите 23-а, 23-б и 23-в се бришат.

Член 15

Во членот 24 став (1) зборовите: „така што со неговото прифаќање би можел да се склучи договор“ се бришат.

По ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) Понудата може да се направи на присутно и на отсутно лице.“

Ставот (2) станува став (3).

Член 16

По членот 24 се додава нов наслов и нов член 24-а, кој гласи:

„Понуда направена со комуникациско средство

Член 24-а

(1) Понудата направена со комуникациско средство се смета за понуда меѓу отсутни лица.

(2) Ако во конкретниот случај може веднаш да се даде одговор на понудата, се смета дека понудата дадена со комуникациско средство е направена меѓу присутни лица, освен ако со посебен закон поинаку не е определено.“

Член 17

Во членот 25 по ставот (1) се додаваат два нови става (2) и (3), кои гласат:

„(2) Доколку во општата понуда не е предвиден рокот на нејзината обврзност, се смета дека таа се обврзува се додека залихите на добра кои ги има понудувачот, а на кои се однесува понудата не бидат исцрпени, не престане неговата способност за давање на понудените услуги, односно не престане неговата способност да го пренесува или отстапува понуденото право.

(3) Кога општата понуда во која не е определен рокот на нејзината обврзност престанала поради неможност на понудувачот и понатаму да пренесува или отстапува определени права, заинтересираното лице има право на надоместок на штетата која ја претрпело верувајќи дека со примањето на нејзината изјава за прифаќање од страна на понудувачот договорот ќе се смета за склучен.“

Член 18

По членот 30 се додава нов член 30-а, кој гласи:

„Понуда од неовластено лице

Член 30-а

Писмената понуда го обврзува понудувачот иако не е потпишана од овластено лице само кога е дадена на деловна хартија (меморандум) со која тој се служи во деловното работење и е потпишана на вообичаен начин, се однесува на дејноста со која тој редовно се занимава и е во нејзиниот редовен обем и ако понудениот не знаел ниту можел да знае дека понудата е потпишана од неовластено лице.“

Член 19

Во членот 32 ставот (2) се брише.

Член 20

Во Главата II „НАСТАНУВАЊЕ НА ОБВРСКИТЕ“, Оддел I „ДОГОВОР“, Отсек I „СКЛУЧУВАЊЕ НА ДОГОВОРОТ“ под насловот „IV. СПОСОБНОСТ“ се додаваат два нови члена 45-а и 45-б, кои гласат:

“Правна способност

Член 45-а

(1) Секое физичко и правно лице е способно да биде носител на права и обврски во облигационите односи.

(2) Физичкото лице се стекнува со правна способност во моментот на неговото раѓање, а правното лице во моментот на неговото настанување, што се уредува со посебен закон.

(3) Се смета дека зачатото дете е родено кога тоа е потребно за заштита на неговите права, под услов да се роди живо.

(4) Се смета дека детето е родено живо, освен ако не се докаже спротивното.

(5) Правната способност на физичкото лице престанува со неговата смрт, односно со неговото прогласување за умрено, а на правното лице со неговото престанување, уредено со закон.

Деловна способност

Член 45-б

(1) Деловно способното лице самостојно изјавува правно релевантна волја.

(2) Физичкото лице со деловна способност се стекнува со навршувањето на годините на полнолетство и во други случаи предвидени со закон.

(3) Физичкото лице до навршување на 14 години и полнолетното лице на кое му е одземена деловната способност е деловно неспособно.

(4) Лицето кое навршило 14 години до полнолетство и полнолетното лице на кое му е ограничена деловната способност е ограничено деловно способно, освен ако со закон поинаку не е определено.

(5) Правното лице со деловна способност се стекнува во моментот на стекнувањето на правната способност, освен ако со закон поинаку не е определено.“

Член 21

Во членот 46 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) Правните лица настапуваат во правниот промет во согласност со закон, својот статут, договорот за друштвото, односно нивните општи акти.“

Ставот (2) кој станува став (3) се менува и гласи:

„(3) Правните работи преземени од правното лице со трето лице надвор од дејностите што го сочинуваат неговиот предмет на работење се полноважни, освен ако третото лице знаело или со оглед на околностите морало да знае за пречекорувањето или ако со закон поинаку не е определено.“

Ставот (3) станува став (4).

Член 22

Во членот 47 став (6) зборовите: „Одредбите од ставовите (1), (2), (3), (4) и (5) на овој член“ се заменуваат со зборовите: „Одредбите на овој член“.

Член 23

По членот 47 се додава нов член 47-а, кој гласи:

„Договор на деловно неспособно лице

Член 47-а

(1) За склучување на полноважен договор е потребно договарачот да ја има деловната способност која се бара за склучување на тој договор.

(2) Договорот на деловно неспособно лице е ништовен.

(3) Договорот на деловно неспособно лице кој има помала вредност (секојдневни договори) се смета за полноважен, освен ако со закон поинаку не е определено.“

Член 24

Во насловот на членот 48 зборовите: „деловно неспособно лице“ се заменуваат со зборовите: „ограничено деловно способно лице“.

Ставот (1) се брише.

Во ставот (2) кој станува став (1) зборовите: „способно лице“ се заменуваат со зборовите: „способен малолетник“.

По ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) Полнолетното лице на кое со судска одлука му е ограничена деловната способност може без одобрение на законскиот застапник да ги склучува сите договори чие склучување не му е забрането со судската одлука.“

Во ставот (3) зборовите: „Другите договори на лицата од став 2 на овој член“ се заменуваат со зборовите: „Другите договори на овие лица“.

Член 25

Насловот на членот 49 и членот 49 се менуваат и гласат:

„Право на содоговарачот на ограничено деловно способно лице

Член 49

(1) Содоговарачот на ограничено деловно способно лице кој не знаел за неговата ограничена деловна способност може да се откаже од договорот што го склучил со него без дозвола од неговиот законски застапник.

(2) Ова право го има и содоговарачот на ограничено деловно способно лице кој знаел за неговата ограничена деловна способност, но бил измамен од него дека има дозвола од својот законски застапник.

(3) Ова право се гаси по истекот на 30 дена од дознавањето за ограничената деловна способност на другата страна, односно за непостоењето на дозвола од законскиот застапник, но и порано ако законскиот застапник го одобрил договорот пред да истече тој рок.“

Член 26

Во членот 50 став (1) зборовите: „деловно неспособно лице“ се заменуваат со зборовите: „ограничено деловно способно лице“.

Член 27

Во членот 51 зборовите: „за време на својата ограничена деловна способност“ се заменуваат со зборовите: „додека било ограничено деловно способно“.

Член 28

По членот 59 се додаваат нов наслов и член 59-а, кои гласат:

„Писмена потврда на усно склучениот договор

Член 59-а

(1) Секоја од страните може да бара од другата страна писмена потврда за усно склучениот договор се додека другата страна не ја исполни својата обврска од договорот.

(2) Страната која ја бара писмената потврда ќе и достави на другата два истоветни примерока кои ги потпишала со повик да и врати еден од примероците откога ќе го потпише.

(3) Ако повиканата страна во рок од осум дена од денот кога го примила повикот не и ја предаде потврдата на другата страна, самата или преку друго лице, или не ја прати препорачано, другата страна може да бара од судот да го утврди постоењето на договорот и неговата содржина.

(4) Судот ќе го отфрли барањето за утврдување на постоењето на договорот и неговата содржина, доколку страната која ова утврдување го бара не успее да го стори веројатно постоењето на правен интерес за вложување на барањето за утврдување.

(5) Особено, судот ќе постапи вака кога обврската на страната кон која е истакнато барањето за утврдување на постоењето на договорот и неговата содржина е пристигната, а не постојат околности кои укажуваат на постоењето правен интерес кај страната која ова утврдување го бара.

(6) Договорот е полноважен иако писмената потврда не е дадена.

(7) Овие правила се применуваат и во случај кога страните се согласиле на својот усно склучен договор да му дадат писмена потврда.“

Член 29

Во членот 61 ставот (3) се брише.

Член 30

Во членот 64 ставот (4) се менува и гласи:

“Барањето на писмената форма е исполнето и кога страните ќе разменат писма или ќе се спогодат со помош на некое комуникациско средство што овозможува со сигурност да се утврдат постоењето и содржината на изјавата, како и идентитетот на лицето кое ја дава.“

Ставот (5) се брише.

Член 31

Во членот 96 ставот (2) се менува гласи:
 “Договарачот кој е виновен за склучувањето на ништовен договор му одговара на содоговарачот за штетата што ја трпи поради ништовноста на договорот, ако овој не знаел или според околностите не морал да знае за постоењето на причината за ништовност.“

Ставот (3) се брише.

Член 32

Насловот на членот 100 и членот 100 се бришат.

Член 33

Во членот 103 зборовите: „склучила страна ограничено деловно способна“ се заменуваат со зборовите: „склучило ограничено деловно способно лице“.

Член 34

Во членот 108 по зборовите: „дека е деловно способно“ се додаваат зборовите: „односно дека има дозвола од својот законски застапник“.

Член 35

Во членот 121 став (5) зборот „затезна“ се заменува со зборот „казнена“.

Член 36

Во членот 126 ставот (1) се менува и гласи:
 “Кога исполнувањето на обврската на едната страна, во двостран договор, станало невозможно поради вонреден настан, кој се случил по склучувањето на договорот, а пред пристигнувањето на обврската, што во времето на склучувањето на договорот не можел да се предвиди ниту договорната страна можела да го спречи, избегне или отстрани и за кој не одговара ни едната ни другата страна (виша сила), обврската на другата страна се гасне, а ако оваа целосно или делумно ја исполнила својата обврска, може да бара тоа да и се врати според правилата за стекнување без основ.“

Во ставот (2) зборот „деловна“ се заменува со зборот „делумна“.

Член 37

Во членот 127 став (1) зборот „гаси“ се заменува со зборот „гасне“.

Во ставот (2) зборовите: „Таа страна,“ се заменуваат со зборовите: „Освен тоа, таа“.

Член 38

Насловот на членот 130 и членот 130 се менуваат и гласат:

„Поим и обврзност

Член 130

(1) Општите услови на договорот се договорни одредби составени за поголем број договори кои едната договорна страна (составувач), пред или во моментот на склучување на договорот и ги предлага на другата, било да се содржани во формуларен (типски) договор, било договорот на нив да се повикува.

(2) Општите услови ги дополнуваат посебните спогодби утврдени меѓу договарачите и, по правило, обврзуваат како и овие.

(3) Во случај на несогласување меѓу општите услови и посебните спогодби, обврзуваат последниве.

(4) Општите услови на договорот мораат да бидат објавени на вообичаениот начин.

(5) Општите услови ја обврзуваат договорната страна ако и биле познати или морале да и бидат познати во моментот на склучувањето на договорот.“

Член 39

Насловот на членот 131 и членот 131 се менуваат и гласат:

„Ништовност на одредени одредби

Член 131

(1) Ништовни се одредбите на општите услови на договорот кои спротивно на начелото на совесност и чесност, овозможуваат очигледен несразмер во заемните давања на страните и како такви создаваат можност од настанување на штета на содоговарачот на составувачот или го загрозуваат постигнувањето на целите на склучениот договор, дури и кога општите услови кои ги содржат се одобрени од надлежен орган.

(2) Судот може да ја одбие примената на одделни одредби на општите услови што ја лишуваат другата страна од правото да стави приговори, или оние врз основа на кои таа ги губи правата од договорот или ги губи правата во однос на роковите, или кои инаку се несправедливи или претерано строги спрема неа.

(3) При оцената на ништовноста на одредени одредби од општите услови се земаат предвид сите околности, настанати пред и во моментот на склучување на договорот, правната природа на договорот, видот на стоките и услугите кои се предмет на обврската, другите одредби од договорот, како и одредбите на друг договор со кои одредбата од општите услови е поврзана.

(4) Ништовноста не се применува на оние одредби од општите услови на договорот чија содржина е преземена од важечките прописи или за нивната содржина претходно поединечно се преговарало и другата страна можела да влијае на нивната содржина, како и на одредбите за суштествените елементи на договорот ако се јасни, разбирливи и лесно воочливи.“

Член 40

Во членот 141 ставот (1) се менува и гласи:
 „Тој што со вина ќе му причини штета на друг, должен е да ја надомести.“

Член 41

Во членот 142 зборовите: „нанесувањето на друга физичка или душевна болка или страв“ се заменуваат со зборовите: „повреда на личните права“.

Член 42

Во членот 143 став (3) по зборот „граници“ се додаваат зборовите: „(прекумерна штета)“.

Член 43

Насловот на членот 144 и членот 144 се менуваат и гласат:

“Барање да се престане со повреда на личните права

Член 144

Секој има право да бара од суд или друг надлежен орган да нареди престанување на дејствие со кое се повредува неговото лично право и да нареди отстранување на последиците настанати со ова дејствие.“

Член 44

Насловот на членот 145 и членот 145 се менуваат и гласат:

„Постоење вина

Член 145

(1) Вина постои кога штетникот причинил штета со намера или со невнимание (крајно, обично или друг степен на невнимание предвиден со закон).

(2) Ако штетата е причинета со намера или крајно невнимание, оштетениот треба да го докаже нивното постоење.

(3) Ако пак штетата е причинета со обично невнимание или друг помал степен на невнимание, штетникот треба да докаже дека тие не постоеле.“

Член 45

Насловот пред член 146 се менува и гласи: „Лица кое не одговараат за штета“.

Член 46

Во членот 151 став (2) зборите: „од ставот (1) на овој член“ и запирката се бришат.

Член 47

Во членот 155 став (1) зборот „впише“ се заменува со зборот „припише“.

Член 48

Насловот на членот 159 и членот 159 се менуваат и гласат:

„Претпоставка на постоење причинска врска

Член 159

За штетата настаната во врска со предмет, подвижен или недвижен, чија положба, употреба, особина или самото негово постоење претставуваат зголемена опасност од настанување штета за околината (опасен предмет) или дејноста чие вршење претставува зголемена опасност од настанување штета за околината (опасна дејност), се претпоставува дека потекнува од тој предмет, односно таа дејност, освен ако се докаже дека причината е на страната на оштетениот или трето лице, односно настанала поради виша сила.“

Член 49

Пред насловот на членот 165 се додава нов наслов кој гласи: „III. ОДГОВОРНОСТ ЗА НЕИСПРАВЕН ПРОИЗВОД“.

Насловот пред членот 165 и членот 165 се менуваат и гласат:

„Општо правило

Член 165

(1) Производителот кој пушти во промет некој производ, одговара за штетата предизвикана од неисправноста на тој производ, без оглед на вина.

(2) Одредбите од ова поглавје се однесуваат на материјалната штета предизвикана со смрт или телесна повреда и на штетата предизвикана со уништување или оштетување на предмет на оштетениот, ако се работи за таков вид на предмет кој е вообичаено наменет за лична употреба и ако оштетениот предмет претходно го користел за таа цел.

(3) Оштетениот има право на надоместок на штетата предизвикана со уништување или оштетување на предмет, само за делот на штетата кој го надминува паричниот износ еднаков на 500 евра, изразен во денарска противвредност, утврден според средниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на утврдувањето на износот на надоместокот за штета.

(4) Надоместокот на нематеријалната штета предизвикана од неисправен производ може да се бара само според општите правила за одговорност за штета.

(5) На износот на надоместокот на материјалната штета предизвикана со смрт или телесна повреда, се применуваат одредбите на овој закон за надоместок на материјална штета во случај на смрт, телесна повреда и оштетување на здравјето.

(6) Овие одредби не се применуваат на штетата предизвикана со нуклеарна несреќа.

(7) Овие одредби се применуваат без исклучување на можната примена на правилата за одговорност за штета предизвикана со опасен предмет и опасна дејност, како и на правилата за одговорност за материјалните недостатоци на предметот и на правилата на договорната и вондоговорната одговорност за причинета штета.

(8) Неисправноста на производот и причинетата штета, треба да ги докаже оштетениот.“

Член 50

По членот 165 се додаваат седум нови члена 165-а, 165-б, 165-в, 165-г, 165-д, 167-ѓ, 165-е, кои гласат:

„Производ

Член 165-а

(1) Под производ, во смисла на овој закон се подразбира кој било подвижен предмет, како и самостоен дел вграден во некој подвижен или недвижен предмет.

(2) Производ е и електричната и другите видови енергија.

Неисправен производ

Член 165-б

(1) Производот е неисправен ако, земајќи ги предвид сите околности на случајот, а особено начинот на кој производот е претставен, целите во кои според разумното очекување производот може да биде употребен и времето кога производот е пуштен во промет, не дава сигурност што од таквите производи оправдано се очекува.

(2) Производот ставен во промет не се смета за неисправен ако подоцнежниот ваков вид на производ, пуштен во промет, е со подобри својства.

Производител

Член 165-в

(1) Производител е лицето кое изработило готов производ; лицето кое ја произвело суровината самостојниот и несамостојниот дел вграден во готов производ; како и лицето кое, обележувајќи ги производот со своето име, трговска марка или каков било друг знак на разликување, се претставува како производител.

(2) За производител се смета и лицето кое го увезло производот заради продажба, давање во закуп или заради друг вид на ставање на производот во промет.

(3) Производителот и лицето кое го увезло производот одговараат солидарно за причинетата штета.

(4) Ако не е можно да се утврди кој е производител, за таков се смета секое лице кое го става производот во промет, освен ако тоа лице во разумен рок не го извести оштетениот за лицето од кое го набавило производот.

(5) Решението од претходната одредба се применува и кога не може да се утврди кој го увезол производот, па и тогаш кога името, фирмата и називот на производителот се наведени на производот.

Солидарна одговорност

Член 165-г

Ако повеќе лица одговараат за штетата предизвикана од неисправен производ, нивната одговорност е солидарна.

Ослободување од одговорност**Член 165-д**

(1) Производителот се ослободува од одговорност, ако докаже дека:

- не го пуштил производот во промет,
- од околностите на случајот произлегува дека неисправноста, а ни нејзината причина не постоеле во моментот кога го пуштил производот во промет,
- производот не е произведен за продажба, давање во закуп или која било друга деловна цел, како и дека не е произведен или пуштен во промет во рамките на неговата дејност,
- неисправноста е последица на присилните прописи кои биле на сила во моментот кога го пуштил производот во промет,
- состојбата на науката или техничкото знаење, во моментот на ставање на производот во промет, не овозможувале откривање на неисправноста и
- штетата настапила исклучиво поради дејствие на оштетениот или лицето за кое тој одговара, односно дејствие на трето лице кое производителот не можел да го предвиди и чии последици не можел да ги избегне или отстрани.

(2) Производителот на дел од производот се ослободува од одговорноста и ако докаже дека неисправноста е предизвикана од конструкцијата на производот во кој е вграден овој дел или произлегува од напатствијата добиени од производителот на производот во кој е вграден овој дел.

(3) Одговорноста на производителот е делумна ако тој докаже дека за настанувањето на штетата придонел самиот оштетен или лицето за кое тој одговара.

(4) Ако за настанувањето на штетата придонело и трето лице, тоа одговара солидарно со производителот.

Забрана на договорно исклучување или ограничување на одговорноста**Член 165-ѓ**

(1) Одговорноста на производителот не може со договор однапред да се исклучи или ограничи.

(2) Секоја спротивна одредба е ништовна.

Рокови за остварување на правата**Член 165-е**

(1) Побарувањето за надоместок на штетата предизвикана од неисправен производ застарува во рок од три години од денот кога оштетениот дознал или морал да дознае за штетата, неисправноста на производот и лицето кое е производител.

(2) Во секој случај, побарувањето за надоместок на штета предизвикана од неисправен производ престанува со истекот на рокот од пет години, сметано од неговото ставање во промет, освен ако пред истекот на овој рок е прекината застареноста поради поведување на постапка пред суд или друг надлежен орган заради утврдување или остварување на побарувањето за надоместок на штетата.“

Член 51

По членот 165-е се додава нов наслов „III-а. ОДГОВОРНОСТ ЗА ШТЕТА ОД ЖИВОТНИ“ и четири нови члена 165-ж, 165-з, 165-с и 165-и, кои гласат:

„III-а. ОДГОВОРНОСТ ЗА ШТЕТА ОД ЖИВОТНИ**Одговорност на имателот****Член 165-ж**

(1) За штета причинета од животно одговара неговиот имател, било тоа да се наоѓа кај него, било да се загубило или избегало.

(2) Имателот одговара и за штетата што вознемиреното животно ќе му ја причини на лицето кое со добра волја настојувало да го укроти и задржи.

(3) Како имател, во смисла на овој член се подразбира сопственикот, закупецот, послугопримачот, плодоживателот и слично.

Животно доверено на чување или грижа на друг**Член 165-з**

(1) За штетата причинета од животно дадено на користење, односно доверено на чување или грижа на друг или доверено на чување или грижа на установа друг или доверено на чување или грижа на установа друг рамките на нејзината редовна дејност, одговараат другиот и установата, како што би одговарал и имателот.

(2) Имателот кој предал животно на друг за овој тоа да го користи, или го дал на чување или грижа, должен е на другиот односно на чуварот да им укаже на маните на животното, ако ги има, во спротивно ќе им одговара за штета солидарно со другиот.

Животно затекнато при причинување на штета**Член 165-с**

(1) Сопственикот, односно корисникот на земјиштето има право животното кое ја причинува штетата на неговиот имот, да го фати и да го задржи кај себе од надоместувањето на штетата.

(2) Тој е должен, без одлагање да го извести имателот на животното за штетата и задржувањето, а ако не знае кој е имателот, надлежниот орган на локалната самоуправа.

(3) Ако имателот не ја надомести штетата во разумен рок, во поглед на надоместувањето соодветно се применуваат правилата за правото на задржување уредени со овој закон.

Штета причинета од дивеч**Член 165-и**

(1) За штетата причинета од дивеч одговара корисникот на отворено или затворено ловиште.

(2) За штетата причинета од дивеч за кој е пропишана трајна забрана на ловење одговара државата, доколку не докаже дека штетата настанала по вина на оштетениот.

(3) Во поглед на одговорноста предвидена со претходните правила соодветно ќе се применуваат одредбите за одговорност врз основа на вина, односно опасен предмет или вршење опасна дејност, освен ако со посебен закон поинаку не е предвидено.“

Член 52

По членот 165-и се додава нов наслов „III-б. ОДГОВОРНОСТ ЗА ШТЕТА ОД ГРАДЕЖ“ и нов член 165-ј, кои гласат:

„III-б. ОДГОВОРНОСТ ЗА ШТЕТА ОД ГРАДЕЖ**Член 165-ј**

(1) Сопственикот на зграда, односно друг градеж одговара за штетата која ќе биде причинета со нивно уривање или од падот на некој нивен дел или на кој било друг начин.

(2) Тој се ослободува од одговорноста ако докаже дека штетата настанала поради виша сила или со вина на оштетениот.

(3) Сопственикот има право да бара надоместок од лицата кои се виновни за настанувањето на штетата.

(4) Овие одредби се применуваат и на владетелот кој зградата или градежот ги држи како да е сопственик.

(5) Во поглед на одговорноста предвидена со претходните правила соодветно ќе се применуваат одредбите за одговорност и надоместок на штета предвидени со овој закон, освен ако со посебен закон поинаку не е предвидено.

(6) Овие одредби не ја исклучуваат солидарната одговорност на начувачот и изведувачот на работи врз недвижност за штетата што ќе ја претрпи трето лице, согласно со овој закон.“

Член 53

Во членот 166 став (1) по зборот „државата“ се става запирка и се додаваат зборовите: „без оглед на постоењето на вина, освен ако поинаку не е определено со друг закон“.

Член 54

Во членот 170 по зборот „слично“ точката се заменува со запирка и се додаваат зборовите: „без оглед на постоењето на вина“.

Член 55

Во членот 171 ставот (2) се менува и гласи:
“Ако околностите на случајот и други околности бараат примена на начелото на справедливост, судот може штетникот да го ослободи од обврската за надоместок на штетата.“

Член 56

По насловот “V. НАДОМЕСТ НА НЕМАТЕРИЈАЛНА ШТЕТА“ се додава нов член 187-а, кој гласи:

„Како се надоместува нематеријалната штета

Член 187-а

Нематеријалната штета се надоместува нематеријално (морална сатисфакција) и материјално (материјална сатисфакција) во случаите предвидени со закон.“

Член 57

Насловот на членот 188 и членот 188 се менуваат и гласат:

„Објавување пресуда или исправка

Член 188

Во случај на повреда на личните права оштетениот може да бара, а судот да нареди на трошок на штетникот, објавување на пресудата, односно исправката, повлекување на изјавата со која е сторена повредата, или нешто друго со што може да се оствари целта која се постигнува со справедливиот паричен надоместок.“

Член 58

Насловот на членот 189 и членот 189 се менуваат и гласат:

„Справедлив паричен надоместок

Член 189

(1) Во случај на повреда на личните права судот, ако најде дека тежината на повредата и околностите на случајот го оправдуваат тоа, ќе досуди справедлив паричен надоместок, независно од надоместокот на материјалната штета, како и во нејзино отсуство.

(2) При одлучувањето за барањето за справедлив паричен надоместок судот ќе води сметка за силината и траењето на повредата со која биле предизвикани фи-

зички болки, душевни болки и страв, како и за целта за која служи надоместокот, но и за тоа надоместокот да не е во спротивност со стремежите кои не се спојливи со неговата природа и општествената цел.

(3) За повреда на правото на углед и другите лични права на правните лица судот, ако најде дека тежината на повредата и околностите на случајот го оправдуваат тоа, ќе досуди справедлив паричен надоместок, независно од надоместокот на материјалната штета, како и во нејзино отсуство.

(4) Покрај овие правила, во одделни случаи, кога тоа со друг закон поинаку е уредено ќе се применуваат и правилата од тој закон.“

Член 59

Насловот на членот 190 и членот 190 се менуваат и гласат:

„Справедлив паричен надоместок во случај на смрт или тежок инвалидитет

Член 190

(1) Во случај на смрт или тежок инвалидитет на некое лице, судот може да им досуди на членовите на неговото потесно семејство (брачен другар, деца и родители), справедлив паричен надоместок за нематеријална штета.

(2) Таквиот надоместок може да им се досуди и на браќата и сестрите, дедовците и бабите, внучите и вонбрачниот другар, ако меѓу нив и умреното, односно повреденото лице постоела потрајна животна заедница.

(3) Право на справедлив паричен надоместок имаат и родителите во случај на загуба на зачатото, а неродено дете.“

Член 60

Насловот на членот 191 и членот 191 се менуваат и гласат:

„Справедлив паричен надоместок во посебни случаи

Член 191

Право на справедлив паричен надоместок за нематеријална штета има лицето спрема кое со измама, со принуда или со злоупотреба на некој однос на потчинетост или зависност е извршено некое кривично дело против половата слобода и половиот морал.“

Член 61

Насловот на членот 192 и членот 192 се менуваат и гласат:

“Справедлив паричен надоместок за идна нематеријална штета

Член 192

Судот, на барање на оштетениот, ќе досуди справедлив паричен надоместок и за идна нематеријална штета, ако според редовниот тек е извесно дека таа ќе трае и во иднина.“

Член 62

По членот 192 се додава нов член 192-а, кој гласи:

„Пристигнување и висина на справедливиот паричен надоместок

Член 192-а

(1) Обврската за исплата на справедливиот паричен надоместок пристигнува со денот на донесувањето на првостепената пресуда со која е определена висината на овој надоместок.

(2) При одлучувањето за висината на справедливиот паричен надоместок, судот ќе го земе предвид и времето изминато од настанувањето на штетата до донесувањето на одлуката, ако должината на чекањето на са- тисфакцијата и другите околности го оправдуваат тоа.“

Член 63

Во членот 203 зборот „затезна“ се заменува со зборот „казнена“.

Член 64

Насловот на членот 252 и членот 252 се менуваат и гласат:

„Кога должникот се ослободува од одговорноста

Член 252

Должникот се ослободува од одговорноста за штета ако докаже дека не можел да ја исполни својата обвр- ска односно дека задоцнил со исполнувањето на обвр- ската поради вонреден настан што се случил по склу- чување на договорот, а кој не можел да го спречи, из- бегне или отстрани (виша сила).“

Член 65

Во членот 253 став (1) зборовите: „врз случај“ се за- менуваат со зборовите: „на случаите, а зборот „кој“ се заменува со зборот „кои“.

Член 66

Во членот 254 став (1) по зборот „исклучи“ се дода- ваат зборовите: „или да се ограничи“.

Во ставот (2) по зборот „исклучување“ се додаваат зборовите: „или ограничување“.

Член 67

Во членот 255 став (1) по зборот „штета“ сврзникот „и“ се заменува со записка, а по зборовите: „испуште- ната корист“ и записката се додаваат зборовите: „како и справедлив паричен надоместок на нематеријална штета“.

Ставот (5) се брише.

Член 68

Насловот на членот 256 и членот 256 се менуваат и гласат:

„Намалување на надоместокот

Член 256

Кога доверителот или лицето за кое тој одговара придонел за настанувањето на штетата или нејзината големина или отежнувањето на должниковата полож- ба, надоместокот се намалува сразмерно.“

Член 69

Во членот 259 став (1) по зборовите: „нејзиното ис- полнување“ се додаваат зборовите: „или неуредно ја исполни“.

Член 70

Во членот 261 став (2) по зборот „задоцнувањето“ се додаваат зборовите: „или неуредното исполнување“.

Член 71

Во членот 262 став (4) по зборовите: „со исполнува- њето“ се додаваат зборовите: „или неуредното испол- нување“.

Во ставот (5) по зборовите: „поради задоцнување“ се додаваат зборовите: „или неуредно исполнување“.

Член 72

Во членот 265 по зборовите: „на задоцнување“ се додаваат зборовите: „односно неуредно исполнување“.

Член 73

Насловот на Делот III насловот на членот 266 и чле- нот 266 се менуваат и гласат:

„III. КАЗНЕНА КАМАТА

Кога се должи казнена камата

Член 266

Должникот кој ќе задоцни со исполнувањето на па- рична обврска, покрај главнината долгува и казнена ка- мата, утврдена со закон, односно со договор.“

Член 74

По членот 266 се додаваат два нови члена 266-а и 266-б, кои гласат:

„Висина на стапката на казнена камата

Член 266-а

(1) Висината на стапката на казнена камата се опре- делува за секое полугодие, во висина на референтната каматна стапка од основниот инструмент од операциите на отворен пазар на Народната банка на Република Ма- кедонија, која важела на последниот ден од полугодието кое му претходело на тековното полугодие, зголемена за десет процентни поени (законска казнена камата).

(2) Во договорите меѓу трговци или трговци и лица на јавното право може да се договори и повисока стапка од стапката на законската казнена камата, но најмногу од една третина од таа стапка (договорна казнена камата).

(3) Целосно или делумно е ништовна одредбата со која се договара стапка повисока од стапката на закон- ската казнена камата, ако од околностите на случајот, трговските обичаи или природата на предметот на об- врската, произлегува дека со вака договорената стапка на казнена камата, спротивно на начелата на совесност и чесност и еднаква вредност на заемните давања како и на одредбите за лихварските договори, е предизвикан очигледен несразмер меѓу правата и обврските на дого- ворните страни.

(4) Пресметката на казнената камата се врши со примена на пропорционалната метода.

(5) Кога пресметката на казнената камата се врши за период подолг од една година, пресметаната казнена камата за првата и наредните години од задоцнувањето не се додава на износот на главниот долг.

(6) Народната банка на Република Македонија е должна на секој 1 јануари и 1 јули да ја објави рефе- рентната каматна стапка од основниот инструмент од операциите на отворен пазар во “Службен весник на Република Македонија“.

Кога се должи домицилна стапка на казнена камата

Член 266-б

(1) Кога паричната обврска е изразена во странска валута или во таква валута е определена, должникот долгува казнена камата според висината на домицилна- та стапка на казнената камата (законска или договорна) на земјата на потеклото на валутата, односно само до- мицилната стапка на законската казнена камата, доко- ку правото на земјата на потекло на валутата не позна- ва договорна казнена камата.

(2) Ако правото на земјата на потеклото на валутата предвидува можност на договорна казнена камата, како референтна стапка за определување на висината на стап- ката на договорената казнена камата ќе се земе доми- цилната стапка на законската казнена камата.

(3) Кога според правото на земјата на потеклото на валутата е дозволена договорна казнена камата, договорената стапка на казнената камата не може да биде повисока од највисоката дозволена домицилна стапка на договорената казнена камата во земјата на потеклото на валутата.“

Член 75

Во членот 267 зборот „затезна“ се заменуваат со зборот „казнена“.

Член 76

Во членот 268 зборот „затезна“ се заменуваат со зборот „казнена“.

Член 77

По членот 268 се додава нов член 268-а, кој гласи:

„Примена на одредбите за казнената камата

Член 268-а

Правилата од овој закон кои се однесуваат на казнената камата ќе се применуваат на сите должничко-доверителски односи, освен ако за некои од нив поинаку не е определено со друг закон.“

Член 78

Во членот 269 ставот (2) се брише.
Ставот (3) станува став (2).

Член 79

По членот 269 се додава нов член 269-а, кој гласи:

„Кога должникот е неспособен за исполнување

Член 269-а

(1) Побивање на должниковите правни дејствија се врши кога должникот не е во состојба да го исполни побарувањето на доверителот (инсолвентност).

(2) За вршење на побивањето не е битен видот на побарувањето кое го има доверителот.

(3) Во смисла на овие правила, се смета дека должникот станал инсолвентен кога, по претходно, препорачано или на друг соодветен начин е доставена писмена опомена од страна на доверителот, не ја исполни својата обврска во рок од 90 дена од денот кога му била врачена опомената, а доверителот стори веројатно дека должникот повеќе ги нема во својот имот паричните средства, односно предметите, односно правата на кои се однесува побарувањето.

(4) Ова правило се применува и кога должникот во својот имот нема други парични средства, предмети и права кои можат да се искористат за намирување на побарувањето на доверителот.“

Член 80

Во членот 270 по ставот (4) се додава нов став (5), кој гласи:

„(5) Кога бесплатното располагање е направено со привиден договор, се применуваат одредбите на овој закон за ништовност на привидните договори.“

Член 81

Во членот 344 став (2) зборот „Кога“ се заменува со зборовите: „Но, кога“.

Член 82

Во членот 387 став (3) по зборот „обврската“ се става запирка, а зборовите: „само ако е за тоа овластен со договор“ се заменуваат со зборовите: „ако поинаку не е определено со договорот“.

Член 83

Насловот на членот 388 и членот 388 се менуваат и гласат:

„Висина на стапката на договорната камата

Член 388

(1) Стапката на договорната камата страните договорно ја определуваат.

(2) Стапката на договорната камата во договорите меѓу лица од кои барем едното не е трговец, не може да биде повисока од стапката на законската казнена камата која важела на денот на склучувањето на договорот, односно на денот на промената на каматната стапка, ако е договорена променлива каматна стапка.

(3) Во договорите меѓу трговци или трговци и лица на јавното право може да се договори и повисока стапка на договорна камата, но најмногу до висината на највисоко дозволена стапка на договорната казнена камата.

(4) Ништовна е одредбата во овие договори, со која се договара стапка повисока од стапката на највисоко дозволена стапка на договорна камата ако од околностите на случајот, трговските обичаи или природата на предметот на обврската, произлегува дека со вака договорената стапка на договорна камата, спротивно на начелата на совесност и чесност и на еднаква вредност на заемните давања како и на одредбите за лихварските договори, е предизвикан очигледен несразмер меѓу правата и обврските на договорните страни.

(5) Ако каматата е договорена, а не е определена висината на нејзината стапка меѓу лицата од кои барем едно не е трговец ќе се применува каматна стапка во висина од една четвртина од стапката на законската казнена камата, а меѓу трговците или трговци и лица на јавното право ќе се применува каматна стапка во висина од една половина од стапката на законската казнена камата.

(6) Ако е договорена повисока каматна стапка од дозволена, ќе се применува највисоката дозволена каматна стапка.

(7) Ако меѓу трговците или трговец и лице на јавното право, во рамките на дозволениот е договорена повисока стапка на договорна камата од стапката на казнената камата, по задоцнувањето со исполнувањето на паричната обврска тече само договорната камата.

(8) Ништовна е одредбата на договорот која предвидува истовремено течење и пресметување на двата вида камати.“

Член 84

По членот 388 се додаваат два нови наслова и два нови члена 388-а и 388-б, кои гласат:

„Кога се должи домицилна стапка на договорна камата

Член 388-а

(1) Кога е договорено паричната обврска да биде изразена во странска валута или во таква валута е определена, договорената стапка на договорната камата не може да биде повисока од домицилната стапка на договорна камата на земјата на потеклото на валутата, која комерцијалните банки ја договараат со првокласни должници (должници со подобар бонитет).

(2) Кога паричната обврска е изразена во странска валута или во таква валута е определена, при што е договорена камата а не е определена висината на нејзината стапка, доверителот има право на камата во домашна валута по најниската стапка на договорна камата што ја плаќаат комерцијалните банки на девизните штедни влогови по видување, во местото на исполнување.

Камата на камата

Член 388-б

Ништовна е одредбата на договорот со која се предвидува дека на каматата, кога ќе пристигне за исплата, ќе почне да тече камата доколку не биде исплатена по нејзиното пристигнување, освен за депозитите кај банките, штедилниците и другите финансиски институции.“

Член 85

Насловот на членот 389 и членот 389 се менуваат и гласат:

„Зголемување на каматна стапка

Член 389

Дозволена е договорната одредба со која однапред се договара зголемување на годишната каматна стапка, до највисоко допуштената, во случај должникот да не ги исплати пристигнатите договорни камати навреме.“

Член 86

Во членот 403 став 2 зборот „должник“ се заменува со зборот „содолжник“.

Член 87

Насловот на членот 489 и членот 489 се менуваат и гласат:

„Одговорност на продавачот и производителот

Член 489

(1) Кога продавачот му предал на купувачот гарантен лист со кој производителот го гарантира исправното функционирање на предметот во текот на определено време, сметајќи од неговото предавање на купувачот, купувачот може, ако предметот не функционира исправно, да бара како од продавачот така и од производителот да го поправи предметот во разумен рок, кој не може да биде подолг од 45 дена, или ако тоа не го стори наместо него да му предаде предмет кој функционира исправно.

(2) Со овие правила не се засега во правилата за одговорноста на продавачот за недостатоци на предметот.

(3) Во гаранцијата мораат да бидат наведени правата кои на купувачот му припаѓаат како и јасно наведено дека гаранцијата за исправно функционирање на предметот не влијае на правата на купувачот по други основи.

(4) Гаранцијата мора да ги содржи поединостите кои му се потребни на купувачот за остварување на неговите права, а посебно гарантниот рок и територијата за кои гаранцијата важи, како и името односно називот на лицето кое гаранцијата ја издало.

(5) Неисполнувањето на овие обврски не влијае на полноважноста на гаранцијата.“

Член 88

По членот 489 се додава нов член 489-а, кој гласи:

„Гарантен рок

Член 489-а

(1) Траењето на гарантниот рок страните го определуваат спогодбено, но овој рок не може да биде пократок од една година.

(2) Ништовна е одредбата на договорот со која се определува гарантен рок пократок од една година.“

Член 89

Во членот 490 став (1) по зборот „производителот“ се додаваат зборовите: „или лицето определено од нивна страна“.

Член 90

Во членот 492 став (1) по зборот „рок“ се става записка и се додаваат зборовите: „кој не може да биде подолг од 45 дена“ и се додава записка.

Член 91

Во членот 537 став 1 зборот „законската“ се заменува со зборот „казнена“.

Член 92

Во членот 561 став 2 зборот „законска“ се заменува со зборот „казнена“.

Член 93

Во членот 651 зборовите: „количеството и квалитетот“ се заменуваат со зборовите: „количеството, квалитетот и соодветноста“.

Член 94

Во членот 653 ставот (2) се менува и гласи:
„Непредвидливи се оние работи кои треба нужно да се изведат поради осигурување на стабилноста на градежот, спречување на опасности по животот и здравјето на луѓето, околината, природата, другите градежи и предмети и стабилноста на тлото на околното земјиште, а е предизвикана од вонредни околности, односно поради спречување на настанување штета во наведените случаи, односно по наредба на надлежните државни органи.“

Член 95

Во членот 655 став (1) по зборот „исполнување“ се става записка и се додаваат зборовите: „а без негово влијание“.

Во ставот (2) по зборот „завршени“ се става записка и се додаваат зборовите „а без негово влијание“.

Член 96

Во членот 656 став (1) по зборовите: „ако се зголемиле цените на елементите“ се става записка и се додаваат зборовите: „а без негово влијание“ и се става записка.

Член 97

Во членот 657 став (1) зборовите: „во случаите од претходните членови“ се бришат.

Член 98

Во членот 663 став (3) по зборот „градеж“ се додаваат зборовите: „или земјиштето“.

По ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:
„(4) Истото важи и за лицето кое вршело надзор ако недостатокот на градеж или земјиштето произлегува од некој недостаток во спроведувањето на надзорот.“

Ставовите (4) и (5) стануваат ставови (5) и (6).

Член 99

Во членот 664 став (1) зборовите: „изведувачот и проектантот“ се заменуваат со зборовите: „изведувачот, проектантот или лицето кое вршело надзор“.

Член 100

Во членот 666 став (1) зборовите: „изведувачот и проектантот“ се заменуваат со зборовите: „изведувачот, проектантот или лицето кое вршело надзор“.

По ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

„(3) Лицето кое го врши надзорот одговара и за недостатоците во извршените работи, ако можело да ги забележи при совесен надзор на работите, но има право да бара од изведувачот соодветен надоместок.“

По ставот (3) кој станува став (4) се додава нов став (5), кој гласи:

„(5) Изведувачот кој ја надоместил штетата настаната поради недостатоци во извршените работи има право да бара надоместок од лицето кое го вршело надзорот на работите во сразмерот во кој овие недостатоци потекнуваат од недостатоците во спроведувањето на надзорот.“

Ставот (4) станува став (6).

Член 101

Насловот пред членот 807 „ОБВРСКА НА НАЛОГОПРИМАЧОТ“ се брише.

Пред насловот „Извршување на налогот како гласи“ се додава насловот „ОБВРСКИ НА НАЛОГОПРИМАЧОТ“.

Член 102

Во членот 812 зборот „затезна“ се заменува со зборот „казнена“.

Член 103

Членот 846 се менува и гласи:

„(1) Со договорот за трговско застапување застапникот се обврзува дека за време на траењето на договорот ќе преговара со трети лица за склучување договори во име и за сметка на налогодавачот и, ако е така договорено, ќе склучува договори со трети лица во име и за сметка на налогодавачот, а налогодавачот се обврзува да му плати на застапникот, за секој договор кој го склучил или е склучен со неговото дејствување, одреден надоместок (провизија).

(2) Како застапник нема да се сметаат лицата кои според овој или друг закон се овластени да застапуваат други лица.

(3) Налогодавачот може да има, на иста територија за ист вид на работи, повеќе застапници.“

Член 104

По членот 846 се додава нов член 846-а, кој гласи:

„Застапување на друг налогодавач

Член 846-а

Застапникот не може без согласност на налогодавачот да преземе обврска, на иста територија и за ист вид на работи, да работи за друг налогодавач.“

Член 105

Насловот на членот 848 и членот 848 се менуваат и гласат:

„Полномошно

Член 848

Застапникот може да бара од налогодавачот да му издаде полномошно.“

Член 106

Во членот 849 зборот „налогодавец“ се заменува со зборот „налогодавач“.

Член 107

Насловот пред членот 850 и членот 850 се бришат.

Член 108

Во членот 851 зборот „налогодавец“ се заменува со зборот „налогодавач“.

Член 109

Во членот 852 зборот „залогодавецот“ се заменува со зборот „налогодавачот“, а зборовите: „бара преземање на“ се заменуваат со зборот „презема“.

Член 110

Насловот пред членот 853 и членот 853 се менуваат и гласат:

„Грижа за интересите на налогодавачот

Член 853

(1) Застапникот е должен да се грижи за интересите на налогодавачот и должен е во сите работи што ги презема да постапува во согласност со начелото на совесност и чесност и со внимание на добар стопанственик.

(2) Застапникот е особено должен да презема што е потребно за да посредува или склучува правни работи за коишто е овластен, придржувајќи се притоа кон разумните напатствија на налогодавачот.

(3) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна.“

Член 111

Насловот пред членот 854 и членот 854 се менуваат и гласат:

„Должност за известување

Член 854

(1) Застапникот е должен да му ги дава на налогодавачот сите потребни информации за состојбата на пазарот, особено оние што се значајни за секоја посебна правна работа.

(2) Застапникот е должен редовно да го известува налогодавачот за исполнувањето на своите договорни обврски, за третите лица кои се подготвени да преговараат со налогодавачот или со него да склучат договор, како и за договорите што ги склучил во име и за сметка на налогодавачот.

(3) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна.“

Член 112

По членот 854 се додава нов член 854-а, кој гласи:

„Постапување по упатства

Член 854-а

При водењето на преговори и при склучување на договори, застапникот е должен да постапува по упатствата на налогодавачот.“

Член 113

Во членот 855 став (1) зборот „налогодавец“ се заменува со зборот „налогодавач“.

Член 114

Во членот 856 зборот „налогодавецот“ се заменува со зборот „налогодавачот“.

Член 115

Во членот 857 став (1) зборот „налогодавецот“ се заменува со зборот „налогодавачот“.

Член 116

Во насловот на Одделот 3 пред насловот на членот 858 зборот „НАЛОГОДАВЕЦОТ“ се заменува со зборот „НАЛОГОДАВАЧОТ“.

Член 117

Насловот на членот 858 и членот 858 се менуваат и гласат:

„Општо правило

Член 858

(1) Налогодавачот е должен во својот однос со застапникот да постапува во согласност со начелото на совесност и чесност и со внимание на добар стопанственик.

(2) Кога е потребно за вршење на одредени негови работи, налогодавачот е должен на свој трошок да му стави на располагање на застапникот мостри, нацрти, ценовници, рекламен материјал, општи услови за работење и другата потребна документација.

(3) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна.“

Член 118

Членот 859 се менува и гласи:

“(1) Налогодавачот е должен да му ги даде на застапникот сите известувања потребни за исполнување на неговите договорни обврски.

(2) Налогодавачот е должен, во разумен рок да го извести застапникот за тоа дали ја прифаќа или одбива понудата, како и за неисполнување на договор во чие склучување учествувал застапникот.

(3) Налогодавачот е должен, без одлагање да го извести застапникот за потребата обемот на неговите работи да се сведе на мерка помала од онаа што застапникот можел основано да ја очекува, за да може застапникот навремено и во соодветна мера да ја намали својата претприемчивост, инаку налогодавачот ќе одговара за претрпената штета.

(4) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна.“

Член 119

Членот 860 се менува и гласи:

“(1) Налогодавачот е должен да му исплати на застапникот провизија за договорите што за време на траењето на договорот за трговско застапување биле склучени со негово посредување, како и за договорите што ги склучил застапникот во име и за сметка на налогодавачот, ако за тоа бил овластен.

(2) Застапникот има право на провизија и за договорите што ги склучил налогодавачот непосредно со клиентите кои ги пронашол застапникот.

(3) Застапникот на кој по основ на договор за трговско застапување му е доверено исклучиво право на посредување на одредена територија или со одредена група клиенти, има право на провизија и за оние договори што налогодавачот ги склучил на таа територија или со тие клиенти без посредување на застапникот.

(4) Секој надоместок чиј износ зависи од бројот или вредноста на остварените работи ќе се смета за провизија.

(5) Застапникот има право на провизија за договор кој налогодавачот го склучил по престанокот на договорот за трговско застапување, ако склучениот договор е последица претежно на дејствувањето на застапникот пред престанокот на договорот за трговско застапување и ако договорот е склучен во разумен рок од престанокот на договорот за трговско застапување или ако понудата на трето лице за склучување на договор стигнала до застапникот или налогодавачот пред престанокот на договорот за трговско застапување.

(6) Застапникот го нема правото на провизија утврдена во ставовите (1) до (3) на овој член, ако правото на провизија, во согласност со ставот (5) на овој член, би му припаднало на поранешниот застапник, освен ако со оглед на околностите на случајот би било правично провизијата да се подели меѓу овие два застапника.“

Член 120

Насловот пред членот 861 и членот 861 се бришат.

Член 121

Насловот на членот 862 и членот 862 се менуваат и гласат:

„Износ на провизијата

Член 862

(1) Ако износот на провизијата не е определен со договорот или со тарифа, застапникот има право на провизија во износот кој е вообичаен за тој вид на работа, во местото во коешто застапникот ги вршел работите за налогодавачот.

(2) Ако застапникот посредувал за налогодавачот во различни места, има право на провизија што е вообичаена во местото каде што се наоѓа неговото постојано живеалиште, односно седиште.

(3) Доколку не е можно да се утврди вообичаениот износ на провизија, застапникот има право на провизија во износ кој според околностите на случајот, а особено според бројот и вредноста на работите кои застапникот ги извршил за налогодавачот, како и според сложеноста и обемот на посредувањето на застапникот, би бил справедлив.“

Член 122

Во членот 863 зборот „налогодавецот“ се заменува со зборот „налогодавачот“.

Член 123

По членот 863 се додаваат три нови члена 863-а, 863-б и 863-в, кои гласат:

„Стекнување право на провизија

Член 863-а

(1) Застапникот стекнува право на провизија во моментот кога налогодавачот ја исполнил, односно требало да ја исполни својата обврска од договорот меѓу него и третото лице или ако третото лице врз основа на договорот со налогодавачот е должно прво да ја исполни својата обврска, во моментот кога третото лице ја исполнило, односно требало да ја исполни својата обврска, па и тогаш кога тоа не го направил од причина за којашто е одговорен налогодавачот.

(2) Ако меѓу налогодавачот и третото лице е склучен договор со сукцесивни исполнувања кои треба да се исполнат во одреден временски период, застапникот стекнува право на сразмерен дел на провизијата во согласност со правилата од ставот (1) на овој член.

(3) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна, ако со неа се влошува положбата на застапникот уредена со овој член.

Пресметување на провизијата

Член 863-б

(1) Налогодавачот е должен да му поднесе пресметка на провизијата на која застапникот има право на секои три месеца, пресметана за секој месец посебно.

(2) Пресметката на провизија мора да ги содржи сите битни елементи врз основа на кои е извршена пресметката.

(3) Налогодавачот е должен да му ја пресмета и плати на застапникот тримесечната провизија најдоцна до крајот на месецот што следи по последниот месец на пресметковното тримесечје.

(4) Договорните страни можат да договорат пресметковен период пократок од три месеца.

(5) Налогодавачот е должен на барање на застапникот, на свој трошок да му предаде извадок од своите трговски книги кој се однесува на работите кои на застапникот му даваат право на провизија, како и да го известат за сите околности кои имаат влијание на висината на провизијата.

(6) Ако налогодавачот го одбие ова барање на застапникот или ако застапникот се посомнева во точноста на податоците во извадокот од трговски книги или ако се посомнева во известувањата кои налогодавачот му го дал, има право да побара овластен ревизор да ги прегледа трговските книги на налогодавачот кои се во врска со податоците од кои зависи висината на провизијата и податоците да му ги достави.

(7) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна, ако со неа се влошува положбата на застапникот уредена со овој член.

Губење на правото на провизија

Член 863-в

(1) Застапникот го губи правото на провизија ако договорот меѓу налогодавачот и третото лице не е исполнет од причини што не се на страната на налогодавачот.

(2) Доколку, во овој случај застапникот примил провизија, е должен да ја врати.

(3) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна, ако со неа се влошува положбата на застапникот уредена со претходните ставови.“

Член 124

Во членот 864 став (2) зборот „налогодавачот“ се заменува со зборот „налогодавачот“.

Член 125

Во членот 865 зборот „налогодавачот“ се заменува со зборот „налогодавачот“.

Член 126

Насловот на Одделот 5 по членот 865 се менува и гласи: „ПРЕСТАНОК НА ДОГОВОРОТ“.

Член 127

По насловот на Одделот 5 се додаваат нов наслов и нов член 865-а, кои гласат:

„Траење на договорот

Член 865-а

(1) Ако поинаку не е договорено, договорот за трговско застапување се склучува на неопределено време.

(2) Договорот за трговско застапување склучен на одредено време, престанува со истекот на времето за кое е склучен.

(3) Доколку договорните страни продолжат да ги исполнуваат обврските од договорот склучен на определено време и по истекот на времето за кое бил склучен, ќе се смета дека тие склучиле нов договор со иста содржина, на неопределено време.“

Член 128

Насловот на членот 866 и членот 866 се менуваат и гласат:

„Отказ на договорот

Член 866

(1) Ако договорот за трговско застапување е склучен на неопределено време, секоја страна може да го откаже со писмено известување упатено до другата страна, почитувајќи ги отказните рокови утврдени во овој член.

(2) Должината на отказниот рок е условена од траењето на договорот и изнесува по еден месец за секоја започната година на траење на договорот.

(3) Ако договорот траел подолго од пет години, отказниот рок изнесува шест месеца.

(4) Страните не можат да договорат пократок отказен рок, но ако договорот подолг рок, тој мора да важи и за двете страни.

(5) Ако не е поинаку договорено, отказниот рок започнува да тече првиот ден од месецот кој му следи на месецот во кој на другата договорна страна и е упатено писменото известување за отказот и завршува со последниот ден на последниот месец од рокот.

(6) Овие одредби се применуваат и на договорот склучен на определено време, кој поради понатамошното исполнување и по истекот на времето за кое е склучен се смета за договор на неопределено време, со тоа што времето на траење на договорот на определено време се зема предвид при пресметувањето на должината на отказниот рок.“

Член 129

Насловот на членот 867 и членот 867 се менуваат и гласат:

„Раскинување на договорот

Член 867

(1) Од сериозни причини кои мораат да бидат наведени, а особено поради неисполнување на договорните обврски на другата страна или заради променети околности, секоја страна може да го раскине договорот склучен на неопределено време без отказен рок, односно да го раскине договорот на определено време пред истекот на времето за кој е склучен.

(2) Ова право страните не можат да го исклучат или ограничат.

(3) Доколку изјавата за раскинување на договорот на неопределено време е дадена без постоење на сериозни причини, таа се смета како изјава за отказ со редовен отказен рок.

(4) Договорната страна има право на надоместок на штета ако другата договорна страна немала сериозна причина за раскинување на договорот.

(5) Неоснованото раскинување и дава право на другата страна да го раскине договорот на неопределено време без отказен рок, односно да го раскине договорот на определено време пред истекот на времето за кое е склучен.“

Член 130

По членот 867 се додава нов Оддел 5-а, кој гласи: „Оддел 5-а ПОСЕБЕН НАДОМЕСТОК“.

Член 131

Насловот на членот 868 и членот 868 се менуваат и гласат:

„Право на посебен надоместок

Член 868

(1) По престанокот на договорот, застапникот стекнува право на посебен надоместок, ако налогодавачот пронашол нови клиенти или значително му се зголемил обемот на работење со постојните клиенти, а налогодавачот и по престанокот на договорот имал значителна корист од тие клиенти, ако плаќањето на тој надоместок може да се оправда од околностите на случајот, особено поради губењето на провизијата од работењето со тие клиенти.

(2) Правото на посебен надоместок настанува и во случај кога договорот престанал поради смрт на застапникот.

(3) При утврдувањето на посебниот надоместок треба да се води сметка и за провизијата што застапникот ја добил за договорите склучени по престанокот на договорот со налогодавачот, како и можната забрана или ограничување на вршењето на дејност по престанокот на односот со налогодавачот.

(4) Износот на посебниот надоместок не може да го надмине износот на просечната годишна провизија во последните пет години, а ако договорниот однос траел пократко од пет години, износот на просечната годишна провизија за време на траењето на договорот.

(5) Во однос на извадоците од трговските книги на налогодавачот и известувањето за околностите кои имаат влијание на висината на посебниот надоместок, на соодветен начин ќе се применуваат одредбите од овој закон за правата на застапникот при пресметувањето на провизијата.

(6) Плаќањето на посебниот надоместок не го исклучува правото на застапникот да бара надоместок на штета која ја надминува висината на посебниот надоместок.“

Член 132

По членот 868 се додаваат три нови наслова и три нови члена 868-а, 868-б и 868-в, кои гласат:

„Причини што го исклучуваат правото на посебен надоместок

Член 868-а

Налогодавачот не е должен да плати посебен надоместок, ако:

- застапникот го откажал или го раскинал договорот, со тоа што застапникот и тогаш има право на посебен надоместок ако причината за раскинувањето или откажувањето на договорот била на страната на налогодавачот, односно го раскинал или откажал договорот поради својата старост или болест која го спречува да го продолжи договорниот однос,

- налогодавачот го раскинал договорот поради однесување за кое е виновен застапникот и

- врз основа на спогодба со налогодавачот, застапникот го пренел договорот на некое друго лице.

Губење на правото на посебен надоместок**Член 868-б**

Застапникот го губи правото на посебен надоместок, како и правото на надоместок на штета, ако во рок од една година од денот на престанокот на договорот не го известил налогодавачот дека ќе ја побарува нивната исплата.

Забрана на ограничување или исклучување на правата на застапникот**Член 868-в**

Договорните страни не можат пред престанокот на договорот за трговско застапување да ги ограничат или исклучат правата што застапникот ги има според овој оддел од законот.“

Член 133

По членот 868-в се додава нов Оддел 5-б, кој гласи: „Оддел 5-б ДОГОВОРНА ОДРЕДБА ЗА ЗАБРАНА ИЛИ ОГРАНИЧУВАЊЕ ЗА ВРШЕЊЕ НА ДЕЈНОСТ“.

Член 134

По членот 868-в и насловот „ДОГОВОРНА ОДРЕДБА ЗА ЗАБРАНА ИЛИ ОГРАНИЧУВАЊЕ ЗА ВРШЕЊЕ НА ДЕЈНОСТ“ се додаваат нов наслов и нов член 868-г, кои гласат:

„Забрана или ограничување за вршење на дејност

Член 868-г

(1) Договорните страни можат да се договорат дека застапникот по престанокот на договорот нема да смее да врши, во целост или делумно дејност на трговско застапување.

(2) Таквата договорна обврска ќе биде важечка ако е во писмена форма и ако се однесува на истата територија, истите лица или истата стока на кои се однесувал и договорот за трговско застапување.

(3) Кога договорот за трговско застапување ќе престане поради причини кои се на страна на налогодавачот, ваквата договорна одредба го обврзува застапникот само ако налогодавачот по престанок на договорот му исплати посебен надоместок и ако, за време на траењето на забраната или ограничувањето за вршење на дејност, му плаќа дополнителен месечен надоместок во износ кој е еднаков на просечениот месечен износ на провизија на која имал право во последните пет години, а ако договорот траел помалку од пет години, во износ кој е еднаков на просечен месечен износ на провизија на која имал право за време на траењето на договорот.

(4) Договорната одредба за забрана или ограничување за вршење на дејност го обврзува застапникот најдолго две години по престанокот на договорот.

(5) Доколку застапникот го раскине договорот поради причина за која е виновен налогодавачот, тој е овластен во рок од еден месец од денот на раскинувањето на договорот, со писмена изјава да го известил налогодавачот дека нема да ја почитува одредбата за забрана или ограничување за вршење на дејност.

(6) Секоја поинаква одредба за забрана или ограничување на дејност е ништовна, ако со неа се влошува положбата на застапникот уредена со овие одредби.“

Член 135

Во членот 1023 став (2) по зборовите: „надлежен суд“ се додаваат зборовите: „или од нотар“.

Во ставот (3) по зборот „судијата“ се додаваат зборовите: „односно нотарот“.

Член 136

Во членот 1026 по зборот „отстапувањето“ се додаваат зборовите: „судот, односно нотарот ќе го поучи“, а по зборот „отстапителот“ се додава зборот „дека“.

Член 137

Во членот 1030 став (1) по зборовите: „надлежен суд“ се додаваат зборовите: „или од нотар“.

Во ставот (2) по зборот „судијата“ се додаваат зборовите: „односно нотарот“.

Член 138

Насловот на членот 1139 и членот 1139 се бришат.

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 139

Одредбите од членовите 35, 63, 73, 74, 75, 76, 77, 83, 84, 85, 91, 92 и 102 на овој закон ќе се применуваат од 1 јули 2009 година, освен одредбата која се однесува на обврската на Народната банка на Република Македонија на секој 1 јануари и 1 јули да ја објави референтната каматна стапка од основниот инструмент од операциите на отворен пазар во “Службен весник на Република Македонија“ кои ќе се применуваат од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 140

Со денот на отпочнувањето на примената на одредбите од членовите 73 и 74 на овој закон, со исклучок на одредбата која се однесува на обврската на Народната банка на Република Македонија на секој 1 јануари и 1 јули да ја објави референтната каматна стапка од основниот инструмент од операциите на отворен пазар во “Службен весник на Република Македонија“, престанува да важи Законот за висината на стапката на затезната камата („Службен весник на Република Македонија“ број 65/92 и 70/93).

Член 141

На облигационите односи кои настанале пред влегувањето во сила на овој закон, ќе се применуваат одредбите од Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“ број 18/2001, 04/2002 и 05/2003).

Член 142

Одредбите на овој закон за одговорноста за неисправен производ нема да се применуваат на производите пуштени во промет пред влегувањето во сила на овој закон.

Член 143

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR MARRËDHËNIE OBLIGUESE

Neni 1

Në Ligjin për marrëdhënie obliguese (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 18/2001, 04/2002 dhe 05/2003), në titullin e nenit 7 fjalët: “krijimit dhe” fshihen.

Në nenin 7 fjalët: “krijohet ose” fshihen.

Neni 2

Në nenin 8 paragrafi (2) fshihet.

Neni 3

Pas nenit 9 shtohet neni i ri 9-a, si vijon:

“Mbrotjta e të drejtave personale

Neni 9-a

(1) Secili person fizik dhe juridik, përveç mbrotjtes së të drejtave pronësore, ka edhe të drejtën e mbrotjtes së të drejtave të veta personale në pajtim me ligjin.

(2) Si të drejta personale, sipas këtij ligji, nënkuptohen të drejtat për jetë, shëndet trupor dhe psikik, nder, prestigj, dinjitet, emrin personal, paprekshmërinë e personit në jetën personale dhe familjare, liri, krijimtari intelektual dhe të drejta të tjera personale.

(3) Personat juridikë i kanë të gjitha të drejtat e shënuara personale, përveç atyre të lidhura me qenësinë biologjike të personit fizik, e veçanërisht të drejtat për emër të mirë dhe prestigj, emër përkatësisht firmë, fshehtësi afariste, liri në sipërmarrësi dhe të drejta të tjera personale të këtyre personave.”

Neni 4

Pas nenit 10 shtohet neni i ri 10-a, si vijon:

“Parimi i realizimit

Neni 10-a

Parimi i realizimit zbatohet në rastet e përcaktuara saktësisht me ligj, siç janë rastet e veçanta të lidhura me përgjegjësinë për dëmin, kushtet e përgjithshme të marrëveshjes, shkëputjen e marrëveshjes për shkak të rrethanave të ndryshuara dhe ngjashëm.”

Neni 5

Pas nenit 12 shtohet neni i ri 12-a, si vijon:

“Pasojat juridikë nga cenimi i parimeve

Neni 12-a

Në cilat raste dhe çfarë pasoja dalin nga cenimi i parimeve, rregullohet me ligj.”

Neni 6

Titulli i nenit 15 dhe neni 15, ndryshojnë si vijojnë:

“Zbatimi i zakoneve dhe praktikës

Neni 15

(1) Në marrëdhëniet obliguese zbatohen zakonet, kur zbatimi i tyre është me marrëveshje ose është i paraparë me ligj.

(2) Në marrëdhëniet obliguese ndërmjet tregtarëve, zbatohen zakonet e tregtarëve për të cilat këta kanë bërë marrëveshje dhe praktika tregtare që e kanë vendosur, bile edhe kur janë në kundërshtim me normat e dispozitave.

(3) Në marrëdhëniet obliguese zbatohen edhe zakonet (të përgjithshme dhe të veçanta), kur zbatimi i tyre është me marrëveshje ose kjo në mënyrë të pakontestueshme rezulton nga rrethanat e rastit.”

Neni 7

Titulli i nenit 16 dhe neni 16, ndryshojnë si vijojnë:

“Zbatimi i ligjeve të tjera dhe marrëveshjeve ndërkombëtare

Neni 16

Ndaj marrëdhënieve obliguese që rregullohen me ligje të tjera dhe me marrëveshje ndërkombëtare që i ka ratifikuar Republika e Maqedonisë, zbatohen dispozitat e këtij ligji në çështjet që nuk janë rregulluar me këtë ligj, përkatësisht marrëveshje ndërkombëtare”.

Neni 8

Në nenin 17 paragrafi (2) ndryshon, si vijon:

“Marrëveshje tregtare sipas këtij ligji, janë marrëveshjet që shoqëritë tregtare, tregtarët individualë dhe personat e tjerë juridikë dhe fizikë që kryejnë veprimtari tregtare, në formë të profesionit, i lidhin ndërmjet veti në kryerjen e veprimtarive që e përbëjnë lëndën e punës së tyre ose janë të lidhura me ato veprimtari.”

Neni 9

Pas nenit 17, shtohen titulli i ri dhe neni i ri 17-a, si vijojnë:

”Mbrojtja e jashtëligjore

Neni 17-a

Pjesëmarrësit në marrëdhëniet obliguese të cilët në pajtim me ligjin, në mënyrë jashtëligjore përfitojnë ose mbrojnë ndonjë të drejtë të veten, janë të obliguar që atë përfitim ose mbrojtje ta realizojnë në kuadër të lejueshmërisë së paraparë me ligj, në të kundërtën përgjigjen për tejkalimin e kryer.”

Neni 10

Në kreun II pas titullit të kreut II “KRIJIMI I OBLIGIMEVE”, shtohet neni i ri 17-b si vijon:

“Bazat për krijimin e obligimeve

Neni 17-b

Obligimet krijohen me marrëveshje, shkaktim të dëmit, përfitim të pabazë, udhëheqje të punës pa urdhëresë, premtim publik të shpërblimit, emetim të letrave me vlerë dhe raste të tjera të parapara me ligj.”

Neni 11

Në Kreun II “KRIJIMI I OBLIGIMEVE”, Seksioni I “MARRËVESHJA”, titulli i Segmentit 1 ndryshon si vijon “LIDHJA E MARRËVESHJES”.

Nën titullin e Segmentit 1 shtohet titulli i ri si vijon “I. PAJTUESHMËRIA E DËSHIRAVE”.

Neni 12

Titulli i nenit 20 dhe neni 20, ndryshojnë si vijojnë:

“Deklarata e dëshirës

Neni 20

(1) Dëshira për lidhjen e marrëveshjes mund të deklarohet me fjalë, shenja të zakonshme ose sjellje tjetër, prej së cilës me siguri mund të konkludohet për ekzistimin, përmbajtjen dhe identitetin e dhënësit të saj.

(2) Dëshira për lidhjen e marrëveshjes mund të deklarohet edhe me ndihmën e mjeteve të ndryshme të komunikimit (telefonit, faksit, lidhjes së internetit etj.)

(3) Deklarata e dëshirës doemos duhet doemos të bëhet në mënyrë të lirë dhe serioze.”

Neni 13

Në nenin 22 pas paragrafit (3) shtohen tre paragrafë të rinj (4), (5) dhe (6) si vijojnë:

“(4) Nëse njëra palë, gjatë marrëveshjeve i ka dhënë palës tjetër informata të klasifikuara apo sekrete, ose i ka mundësuar që të vijë te ato, pala tjetër përveç nëse nuk janë marrë vesh ndryshe apo nuk është e rregulluar ndryshe me ligj, nuk guxon që t’ia bëjë të kapshme palës tjetër, as t’i shfrytëzojë për interesat e veta, pa dallim nëse marrëveshja është lidhur më vonë apo jo.

(5) Klasifikimi i informatave, mbrojtja e tyre, si dhe obligimet dhe përgjegjësitë e dhënësve dhe të shfrytëzuesve të informatave të klasifikuara, kryhet në pajtim me ligjin.

(6) Cilat informata konsiderohen si sekrete në praktikën dhe punën tregtare, rregullohet me aktin e përgjithshëm të personit juridik.”

Paragrafi (4), bëhet paragraf (7).

Neni 14

Titujt e neneve 23-a, 23-b dhe 23-v fshihen.

Neni 15

Në nenin 24 në paragrafin (1) fjalët: “kështu që me pranimin e tij do të mund të lidhet marrëveshje” fshihen.

Pas paragrafit (1), shtohet paragrafi i ri (2) si vijon:

“(2) Oferta mund t’i bëhet personit të pranishëm dhe personit që mungon.”

Paragrafi (2), bëhet paragraf (3).

Neni 16

Pas nenit 24, shtohen titulli i ri dhe neni i ri 24-a, si vijon:

“Oferta e bërë me mjet komunikimi

Neni 24-a

(1) Oferta e bërë me mjet komunikimi, konsiderohet si ofertë ndërmjet personave që mungojnë.

(2) Nëse në rastin konkret menjëherë mund t’i jepet përgjigje ofertës, konsiderohet se oferta e dhënë me mjet komunikimi është bërë ndërmjet personave të pranishëm, përveç nëse me ligj të veçantë nuk është përcaktuar ndryshe.”

Neni 17

Në nenin 25 pas paragrafit (1), shtohen dy paragrafë të rinj (2) dhe (3), si vijojnë:

“(2) Nëse në ofertën e përgjithshme nuk është paraparë afati i obligueshmërisë së saj, konsiderohet se ajo obligon derisa rezervat e të mirave që i posedon ofertuesi e për të cilat ka të bëjë oferta, nuk harxhohen, nuk pushon aftësia e tij për dhënie e shërbimeve të ofruara, përkatësisht nuk pushon aftësia e tij që ta bartë apo ta transferojë të drejtën e ofruar.

(3) Kur oferta e përgjithshme në të cilën nuk është përcaktuar afati i obligueshmërisë së saj, ka pushuar, për shkak të pamundësisë së ofertuesit që edhe më tej të bartë ose transferojë të drejta të caktuara, personi i interesuar ka të drejtë kompensimi të dëmit që e ka pësuar, duke besuar se me marrjen e deklaratës së saj për pranim nga ana e ofertuesit të marrëveshjes, marrëveshja do të konsiderohet si e lidhur.”

Neni 18

Pas nenit 30 shtohet neni i ri 30-a, si vijon:

“Oferta nga personi i paautorizuar;

Neni 30-a

Oferta me shkrim e obligon ofertuesin edhe nëse nuk është e nënshkruar nga personi i autorizuar, vetëm kur është dhënë në letër afariste (memorandum), me të cilën ai shërbehet në punën afariste dhe është e nënshkruar në mënyrë të zakonshme, ka të bëjë me veprimtarinë me të cilën ai merret rregullisht dhe është në madhësinë e saj të rregullt, dhe nëse i ofruari nuk e ka ditur as nuk ka mundur ta dijë se oferta është nënshkruar nga personi i paautorizuar.”

Neni 19

Në nenin 32 paragrafi (2) fshihet.

Neni 20

Në kreun II “KRIJIMI I OBLIGIMEVE”, seksioni 1 “MARRËVESHJA”, segmenti 1 “LIDHJA E MARRËVESHJES”, nën titullin “IV. AFTËSIA” shtohen dy nene të reja 45-a dhe 45-b, si vijojnë:

“Aftësia juridike

Neni 45-a

(1) Secili person fizik dhe juridik është i aftë që të bëhet bartës i të drejtave dhe obligimeve në marrëdhëniet obliguese.

(2) Personi fizik e fiton aftësinë juridike në momentin e lindjes së tij, ndërsa personi juridik në momentin e formimit të tij, që rregullohet me ligj të veçantë.

(3) Konsiderohet se fëmija i ngjizur është lindur, kur kjo nevojitet për mbrojtjen e të drejtave të tij, me kusht që të lindet i gjallë.

(4) Konsiderohet se fëmija është lindur i gjallë, përveç nëse nuk dëshmohet e kundërta.

(5) Aftësia juridike e personit fizik pushon me vdekjen e tij, përkatësisht me shpalljen e tij si të vdekur, ndërsa e personit juridik me shuarjen e tij, të rregulluar me ligj.

Aftësia afariste

Neni 45-b

(1) Personi i aftë për punë, në mënyrë të pavarur e deklaron dëshirën juridike relevante.

(2) Personi fizik aftësinë për punë e fiton me mbushjen e viteve të moshën madhore dhe në rastet e tjera të parapara me ligj.

(3) Personi fizik deri në mbushjen e 14 vjetëve dhe personi i moshës madhore i cili ka humbur aftësinë për punë, është i paaftë për punë.

(4) Personi që i ka mbushur 14 vjet deri në moshën madhore dhe personi i moshës madhore të cilit i është kufizuar aftësia për punë, është i aftë për punë në mënyrë të kufizuar, përveç nëse me ligj nuk është përcaktuar ndryshe.

(5) Personi juridik bëhet i aftë për punë në momentin e fitimit të aftësisë juridike, përveç nëse me ligj nuk është përcaktuar ndryshe.”

Neni 21

Në nenin 46 pas paragrafit (1), shtohet paragrafi i ri (2), si vijon:

“(2) Personat juridikë marrin pjesë në qarkullimin juridik në pajtim me ligjin, statutin e vet, marrëveshjen e shoqërisë, përkatësisht aktet e tyre të përgjithshme.”

Paragrafi (2), që bëhet paragraf (3), ndryshon si vijon:

“(3) Punët juridike të ndërmarra nga personi juridik me personin e tretë, jashtë veprimtarive që e përbëjnë lëndën e tij të punës, janë të plotfuqishme, përveç nëse personi i tretë e ka ditur ose sipas rrethanave doemos duhej ta dinte për tejkalimin, ose nëse me ligj nuk është përcaktuar ndryshe.

Paragrafi (3), bëhet paragraf (4).“

Neni 22

Në nenin 47 në paragrafin (6), fjalët: ”Dispozitat nga paragrafët (1), (2), (3), (4) dhe (5) të këtij neni”, zëvendësohen me fjalët: ”Dispozitat e këtij neni”.

Neni 23

Pas nenit 47 shtohet neni i ri 47-a, si vijon:

“Marrëveshja e personit të paaftë për punë

Neni 47-a

(1) Për lidhjen e marrëveshjes së plotfuqishme nevojitet që kontraktuesi ta ketë aftësinë për punë, që kërkohet për lidhjen e asaj marrëveshjeje.

(2) Marrëveshja e personit të paaftë për punë është e pavlefshme.

(3) Marrëveshja e personit të paaftë për punë që ka vlerë më të vogël (marrëveshjet e përditshme) konsiderohet e plotfuqishme, përveç nëse me ligj nuk është përcaktuar ndryshe.”

Neni 24

Në titullin e nenit 48 fjalët: ”personit të paaftë për punë”, zëvendësohen me fjalët: ”personit të aftë për punë në mënyrë të kufizuar”.

Paragrafi (1) fshihet.

Në paragrafin (2) që bëhet paragraf (1), fjalët: ”person i aftë”, zëvendësohen me fjalët: ”person i mitur i aftë”.

Pas paragrafit (1) shtohet paragrafi i ri (2), si vijon:

“(2) Personi i moshës madhore të cilit me vendim gjyqësor i është kufizuar aftësia për punë, pa lejen e përfaqësuesit ligjor mund t’i lidhë të gjitha marrëveshjet, lidhja e të cilave nuk i është ndaluar me vendim gjyqësor.”

Në paragrafin 3 fjalët: “Marrëveshjet e tjera të personave nga paragrafi 2 i këtij neni” zëvendësohen me fjalët: “Marrëveshjet e tjera të këtyre personave”.

Neni 25

Titulli i nenit 49 dhe neni 49, ndryshojnë si vijojnë:

“E drejta e bashkëkontraktuesit të personit të aftë për punë në mënyrë të kufizuar

Neni 49

(1) Bashkëkontraktuesi i personit të aftë për punë në mënyrë të kufizuar, që nuk e ka ditur për aftësinë e tij të kufizuar për punë, mund të heq dorë nga marrëveshja që e ka lidhur me atë, pa lejen e përfaqësuesit të tij ligjor.

(2) Këtë të drejtë e ka edhe bashkëkontraktuesi i personit të aftë për punë në mënyrë të kufizuar, që e ka ditur për aftësinë e tij të kufizuar për punë, por ka qenë i mashtruar prej tij se ka leje nga përfaqësuesi i tij ligjor.

(3) Kjo e drejtë shuhet pas kalimit të 30 ditëve nga njoftimi për aftësinë e kufizuar për punë të palës tjetër, përkatësisht për mosekzistimin e lejes nga përfaqësuesi ligjor, por edhe më herët nëse përfaqësuesi ligjor e ka lejuar marrëveshjen para kalimit të atij afati.”

Neni 26

Në nenin 50 paragrafi (1) fjalët: ”personit të paaftë për punë”, zëvendësohen me fjalët: ”personit të aftë për punë në mënyrë të kufizuar”.

Neni 27

Në nenin 51 fjalët: ”në kohën e aftësisë së tij për punë në mënyrë të kufizuar”, zëvendësohen me fjalët: ”derisa ka qenë i aftë për punë në mënyrë të kufizuar”.

Neni 28

Pas nenit 59, shtohen titulli i ri dhe neni i ri 59-a, si vijojnë:

“Vërtetimi me shkrim i marrëveshjes së lidhur gojarisht

Neni 59-a

(1) Secila nga palët mund të kërkojë nga pala tjetër vërtetim me shkrim për marrëveshjen e lidhur gojore, gjithnjë derisa pala tjetër nuk e plotëson obligimin e vet nga marrëveshja.

(2) Pala që e kërkon vërtetimin me shkrim, do t’i dorëzojë palës tjetër dy ekzemplarë identikë që i ka nënshkruar, me thirrjen që t’ia kthejë njërin nga ekzemplarët pasi që ta nënshkruajë.

(3) Nëse pala e thirrur në afat prej tetë ditësh nga dita kur e ka marrë thirrjen, nuk ia dorëzon vërtetimin palës tjetër, vetë ose përmes personit tjetër, ose nuk e dërgon me rekomandim, pala tjetër mund të kërkojë nga gjyqi që ta konfirmojë ekzistimin e marrëveshjes dhe përmbajtjen e saj.

(4) Gjyqi do ta hedhë poshtë kërkesën për konfirmimin e ekzistimit të marrëveshjes dhe përmbajtjen e saj nëse pala që këtë konfirmim e kërkon nuk ka sukses që të bëjë të besueshëm ekzistimin e interesit juridik, për depozitimin e kërkesës për konfirmim.

(5) Veçanërisht gjyqi do të veprojë kështu, kur obligimi i palës ndaj së cilës është paraqitur kërkesa për konfirmimin e ekzistimit të marrëveshjes dhe përmbajtjes së saj ka arritur, ndërsa nuk ekzistojnë rrethanat që tregojnë për ekzistimin e interesit juridik te pala që këtë konfirmim e kërkon.

(6) Marrëveshja është e plotfuqishme, edhe nëse vërtetimi me shkrim nuk është dhënë.

(7) Këto rregulla zbatohen edhe në rastin kur palët janë pajtuar, që marrëveshjes së vet të lidhur gojarisht t'i japin vërtetimi me shkrim."

Neni 29

Në nenin 61 paragrafi (3) fshihet.

Neni 30

Në nenin 64 paragrafi (4) ndryshon, si vijon:

"Kërkesa me shkrim është plotësuar edhe kur palët do të këmbëjnë letra, ose do të merren vesh me ndihmën e ndonjë mjeti komunikues, që mundëson në mënyrë të sigurt të konfirmohen ekzistimi dhe përmbajtja e deklaratës si dhe identiteti i personit që e jep."

Paragrafi (5) fshihet.

Neni 31

Në nenin 96 paragrafi (2) ndryshon, si vijon:

"Kontraktuesi që është fajtor për lidhjen e marrëveshjes së pavlefshme, i përgjigjet bashkëkontraktuesit për dëmin që e pëson për shkak të pavlefshmërisë së marrëveshjes, nëse ky nuk e ka ditur apo sipas rrethanave nuk ka qenë e domosdoshme ta dijë për ekzistimin e shkakut të pavlefshmërisë."

Paragrafi (3) fshihet.

Neni 32

Titulli i nenit 100 dhe neni 100 fshihen.

Neni 33

Në nenin 103 fjalët: "ka lidhur pala e aftë për punë në mënyrë të kufizuar", zëvendësohen me fjalët: "ka lidhur personi i aftë për punë në mënyrë të kufizuar".

Neni 34

Në nenin 108 pas fjalëve: "se është i aftë për punë" shtohen fjalët: "përkatësisht se ka leje nga përfaqësuesi i vet ligjor".

Neni 35

Në nenin 121 paragrafi 5, fjala "vonesë" zëvendësohet me fjalën "ndëshkuese".

Neni 36

Në nenin 126 paragrafi (1) ndryshon, si vijon:

"Kur përmbushja e obligimit të njëjës palë në marrëveshjen dypalëshe, është bërë e pamundur për shkak të ngjarjes së jashtëzakonshme që ka ndodhur pas lidhjes së marrëveshjes e pas arritjes së obligimit, që në kohën e lidhjes së marrëveshjes nuk ka mundur të parashihet as që pala kontraktuese ka mundur ta pengojë, anashkalojë apo evitohet, dhe për të cilën nuk përgjigjet as njëra as pala tjetër (forca madhore), obligimi i palës tjetër shuhet e nëse kjo plotësisht apo pjesërisht e ka përmbushur obligimin e vet, mund të kërkojë që kjo t'i kthehet sipas rregullave për përfitim të pabazë."

Në paragrafin (2), fjala "afariste", zëvendësohet me fjalët "së pjesshme".

Neni 37

Në nenin 127 në paragrafin (1), fjala "shuhet", zëvendësohet me fjalën "shuhet".

Në paragrafin (2), fjalët: "Ajo palë", zëvendësohen me fjalët: "Përveç kësaj, ajo".

Neni 38

Titulli i nenit 130 dhe neni 130, ndryshojnë si vijojnë:

"Nocioni dhe obligueshmëria

Neni 130

(1) Kushtet e përgjithshme të marrëveshjes janë dispozita kontraktuese të përpiluara për një numër më të madh marrëveshjes të cilat njëra palë kontraktuese (përpiluesi), para ose në momentin e lidhjes së marrëveshjes ia propozon tjetrës, qoftë të jenë të përmbajtura në marrëveshjen me formular (tipike), qoftë marrëveshja të thirret në ato.

(2) Kushtet e përgjithshme i plotësojnë marrëveshjet e veçanta të përcaktuara ndërmjet kontraktuesve, dhe sipas rregullës obligojnë si edhe këto.

(3) Në rast të mosharmonizimit ndërmjet kushteve të përgjithshme dhe marrëveshjeve të veçanta, obligojnë këto të fundit.

(4) Kushtet e përgjithshme të marrëveshjes, doemos duhet të shpallen në mënyrën e zakonshme.

(5) Kushtet e përgjithshme e obligojnë palën kontraktuese nëse i ka ditur ose doemos duhej t'i dinte në momentin e lidhjes së marrëveshjes."

Neni 39

Titulli i nenit 131 dhe neni 131, ndryshojnë si vijojnë:

"Pavlefshmëria e dispozitave të caktuara

Neni 131

(1) Të pavlefshme janë dispozitat e kushteve të përgjithshme të marrëveshjes të cilat, në kundërshtim me parimin e ndërgjegjshmërisë dhe ndershmërisë, mundësojnë shpërpjestim të qartë në dhëniet e ndërsjella të palëve, dhe si të tilla krijojnë mundësi për krijimin e dëmit bashkëkontraktuesit të përpiluesit, ose e rrezikojnë arritjen e qëllimeve të marrëveshjes së lidhur, bile edhe kur kushtet e përgjithshme që i përmbajnë janë të miratuara nga organi kompetent.

(2) Gjyqi mund ta refuzojë zbatimin e dispozitave të veçanta të kushteve të përgjithshme që e privojnë palën tjetër nga e drejta që të paraqesë kundërshtim, ose ato në bazë të së cilave ajo i humb të drejtat nga marrëveshja, ose i humb të drejtat lidhur me afatet, ose të cilat përndryshe janë të padrejta ose tepër të rrepta ndaj saj.

(3) Gjatë vlerësimit të pavlefshmërisë së dispozitave të caktuara nga kushtet e përgjithshme, merren parasysh të gjitha rrethanat të ndodhura para dhe në momentin e lidhjes së marrëveshjes, natyra juridike e marrëveshjes, lloji i mallrave dhe shërbimeve që janë lënda e obligimit, dispozitat e tjera nga marrëveshja, si dhe dispozitat e marrëveshjes tjetër me të cilat është e lidhur dispozita nga kushtet e përgjithshme.

(4) Pavlefshmëria nuk zbatohet në ato dispozita nga kushtet e përgjithshme të marrëveshjes, përmbajtja e të cilave është marrë nga dispozitat në fuqi, ose për përmbajtjen e tyre paraprakisht veç e veç është biseduar dhe pala tjetër ka mundur të ndikojë në përmbajtjen e tyre, si dhe në dispozitat për elementet thelbësore të marrëveshjes nëse janë të qarta, të kuptueshme dhe lehtësisht të dukshme."

Neni 40

Në nenin 141 paragrafi (1) ndryshon, si vijon:

"Ai që me faj do t'i shkaktojë dëm tjetrit, është i obliguar që ta kompensojë."

Neni 41

Në nenin 142 fjalët: "shkaktimi i dhembjes tjetër fizike apo psikike ose frikës", zëvendësohen me fjalët: "cenimi i të drejtave personale".

Neni 42

Në nenin 143 në paragrafin (3), pas fjalës “kufijtë”, shtohen fjalët: “(dëmit të tepruar)”.

Neni 43

Titulli i nenit 144 dhe neni 144, ndryshojnë si vijojnë:

“Kërkesa që të ndërpritet me cenimin e të drejtave

Neni 144

Secili ka të drejtë që të kërkojë nga gjyqi apo nga organi tjetër kompetent që të urdhërojë ndërprerjen e veprimit me të cilin cenohet e drejta e tij personale dhe të urdhërojë evitimin e pasojave të krijuara me këtë veprim.”

Neni 44

Titulli i nenit 145 dhe neni 145, ndryshojnë si vijojnë:

“Ekzistimi i fajit

Neni 145

(1) Faji ekziston kur dëmtuesi ka shkaktuar dëm me qëllim ose me pakujdesi (pakujdesi e skajshme, e zakonshme apo shkallë tjetër pakujdesie e paraparë me ligj).

(2) Nëse dëmi është shkaktuar me qëllim apo pakujdesi të skajshme, i dëmtuar duhet ta dëshmojë ekzistimin e tyre.

(3) Nëse dëmi është shkaktuar me pakujdesi të zakonshme ose shkallë tjetër më të ulët të pakujdesisë, dëmtuesi duhet të dëshmojë se ato nuk kanë ekzistuar.”

Neni 45

Titulli para nenit 146, ndryshon si vijon: “Personat që nuk përgjigjen për dëmin”.

Neni 46

Në nenin 151, në paragrafin (2) fjalët: “nga paragrafi (1) i këtij neni” dhe presja fshihen.

Neni 47

Në nenin 155 paragrafi 1 fjala “shkruhet” zëvendësohet me fjalën “përshkruhet”.

Neni 48

Titulli i nenit 159 dhe neni 159 ndryshojnë si vijojnë:

“Supozimi i ekzistimit të lidhjes së shkakut

Neni 159

Për dëmin e shkaktuar në lidhje me lëndën, të tundshme ose të patundshme, pozita, përdorimi, cilësia e së cilës ose vet ekzistimi i saj paraqesin rrezik të zmadhuar për shkaktimin e dëmit për rrethin (lëndë e rrezikshme) ose veprim i cili paraqet rrezik të zmadhuar për paraqitjen e dëmit për rrethin (veprim i rrezikshëm), supozohet se rrjedh nga ajo lëndë, përveç nëse dëshmohet se shkak është në anën e të dëmtuarit ose personit të tretë, respektivisht është paraqitur për shkak të fuqisë madhore.”

Neni 49

Para titullit të nenit 165 shtohet titull i ri si vijon “III. PËRGJEGJËSIA PËR PRODUKTIN ME GABIMË”.

Titulli para nenit 165 dhe neni 165 ndryshojnë si vijojnë:

“Rregull e përgjithshme

Neni 165

(1) Prodhuesi i cili lëshon në qarkullim ndonjë produkt, përgjigjet për dëmin e shkaktuar nga produkti me gabim, pa marrë parasysh fajin.

(2) Dispozitat e këtij kapitulli kanë të bëjnë me dëmin material të shkaktuar me vdekje ose lëndim fizik dhe dëmin e shkaktuar me asgjësimin ose dëmtimin e lëndës së të dëmtuarit, nëse bëhet fjalë për lëndë të tillë që zakonisht është e dedikuar për përdorim personal dhe nëse lëndën e dëmtuar paraprakisht e ka shfrytëzuar për atë qëllim.

(3) I dëmtuari ka të drejtë në kompensimin e dëmit të shkaktuar me asgjësimin ose dëmtimin e lëndës, vetëm për pjesën e dëmit që e tejkalon shumën në para të barabartë me pesëqind euro, të shprehur në kundërvlerë me denarë, të caktuar sipas kursit mesatar të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë në ditën e përcaktimit të shumës së kompensimit të dëmit.

(4) Kompensimi i dëmit jomaterial të shkaktuar nga produkti me gabim mund të kërkohej vetëm sipas rregullave të përgjithshme për përgjegjësi ndaj dëmit.

(5) Ndaj shumës së kompensimit të dëmit material të shkaktuar me vdekje ose lëndim fizik, zbatohen dispozitat e këtij ligji për kompensimin e dëmit material në rast të vdekjes, lëndimit fizik dhe dëmtimit të shëndetit.

(6) Këto dispozita nuk zbatohen për dëm të shkaktuar nga fatkeqësia bërthamore.

(7) Këto dispozita zbatohen pa përjashtimin e zbatimit të mundshëm të rregullave nga përgjegjësia për dëmin e shkaktuar me lëndë të rrezikshme dhe veprimtari të rrezikshme, si dhe të rregullave për përgjegjësinë nga mangësitë materiale të lëndës dhe të rregullave të përgjegjësisë me marrëveshje ose pa marrëveshje për dëmin e shkaktuar.

(8) Produktin me gabim dhe dëmin e shkaktuar, duhet t'i dëshmojë i dëmtuari.”

Neni 50

Pas nenit 165 shtohen shtatë nene të reja 165-a, 165-b, 165-v, 165-g, 165-d, 165-gj dhe 165-e, si vijojnë:

“Produkti

Neni 165-a

(1) Me fjalën produkt, në kuptim të këtij ligji, nënkuptohet cilido qoftë send i lëvizshëm, si dhe pjesë e veçantë e instaluar në ndonjë send të lëvizshëm ose të palëvizshëm.

(2) Produkt është edhe energjia elektrike dhe llojet tjera të energjisë.

Produkti me gabim

Neni 165-b

(1) Produkti është me gabim nëse, duke i pasur parasysh të gjitha rrethanat e rastit e veçanërisht mënyrën në të cilën produkti është prezantuar, qëllimet në të cilat sipas të priturve të kuptueshme mund të përdoret edhe koha kur produkti është lëshuar në qarkullim, nuk jep siguri që nga produktet e tilla në mënyrë të arsyeshme pritet.

(2) Produkti i vënë në qarkullim nuk konsiderohet si me gabim nëse produkti i lloji të tillë i lëshuar më vonë në qarkullim, është me cilësi më të mira.

Prodhuesi

Neni 165-v

(1) Prodhues është personi i cili ka bërë produkt të gatshëm; personi i cili e ka prodhuar lëndën e parë në mënyrë direkte dhe jo direkte e instaluar në produkt të gatshëm; si dhe personi i cili, duke shënuar edhe produktin me emrin e tij, markën tregtare ose çfarëdo lloj shenje tjetër të dallimit, prezantohet si prodhues.

(2) Si prodhues konsiderohet edhe personi i cili e ka importuar produktin për shkak të shitjes, dhënies me qira ose për shkak të llojit tjetër të vënies së produktit në qarkullim.

(3) Prodhuesi dhe personi i cili e ka importuar produktin përgjigjen në mënyrë solidare për dëmin e shkaktuar.

(4) Nëse nuk është e mundshme që të përcaktohet se kush është prodhues, i tillë konsiderohet cilido person i cili e vë në qarkullim produktin, përveç nëse ai person në afat të konsiderueshëm nuk e informon personin e dëmtuar për personin prej të cilit e ka siguruar produktin.

(5) Zgjidhja e dispozitës paraprake zbatohet edhe kur nuk mund të përcaktohet se cili e ka importuar produktin, edhe atëherë kur emri, firma dhe emri i prodhuesit janë shënuar në produkt.

Përgjegjësia solidare

Neni 165-g

Nëse më shumë persona përgjigjen për dëmin e shkaktuar nga produkti me gabim, përgjegjësia e tyre është solidare.

Lirimi nga përgjegjësia

Neni 165-d

(1) Prodhuesi lirohet nga përgjegjësia nëse dëshmon se:

- nuk e ka lëshuar produktin në qarkullim;
- nga rrethanat e rastit rrjedh se produkti me gabim, e as shkak i saj nuk kanë ekzistuar në momentin kur e ka lëshuar produktin në qarkullim;

- produkti nuk është prodhuar për shitje, dhënie me qira ose çfarëdo lloji tjetër afarist, si dhe nuk është prodhuar ose lëshuar në qarkullim në suazat e veprimtarisë së tij.

- produkti me gabim është pasojë e dispozitave të detyrueshme që kanë qenë në fuqi në momentin kur e ka lëshuar produktin në qarkullim;

- gjendja e shkencës ose dijes teknike, në momentin e vënies së produktit në qarkullim, nuk kanë mundësuar zbulimin e parregullsisë dhe

- dëmi është krijuar kryesisht për shkak të veprimit të të dëmtuarit ose personit për të cilin ai përgjigjet, respektivisht veprimit të personit të tretë që prodhuesi nuk ka mundur ta parashikojë dhe pasojave të cilave nuk ka mundur t'u ikën ose t'i mënjanojë.

(2) Prodhuesi i një pjesë të produktit lirohet nga përgjegjësia edhe nëse dëshmon se produkti me gabim është shkaktuar nga konstruksioni i produktit në të cilin është instaluar kjo pjesë ose del nga udhëzimet, të marra nga prodhuesi i produktit në të cilin është instaluar kjo pjesë.

(3) Përgjegjësia e prodhuesit është e pjesshme nëse ai dëshmon se për krijimin e dëmit ka kontribuar vetë i dëmtuari ose personi për të cilin ai përgjigjet.

(4) Nëse për krijimin e dëmit ka kontribuar edhe personi i tretë, ai përgjigjet në mënyrë solidare me prodhuesin.

Ndalimi i përjashtimit me marrëveshje ose kufizimit të përgjegjësisë

Neni 165-gj

(1) Përgjegjësia e prodhuesit nuk mund të përjashtohet ose të kufizohet me marrëveshje prej më parë.

(2) Çdo dispozitë e kundërt është e pavlefshme.

Afatet për realizimin e të drejtave

Neni 165-e

(1) Kërkesa për kompensimin e dëmit të shkaktuar nga produkti me gabim parashkruhet në afat prej tre vjetësh prej ditës kur i dëmtuari ka kuptuar ose është dashur të dijë për dëmin, parregullsinë e produktit dhe personin që është prodhues.

(2) Në çdo rast, kërkesa për kompensimin e dëmit të shkaktuar nga produkti me gabim pushon me skadimin e afatit prej pesë vjetësh, duke konsideruar nga vënie a tij në qarkullim, përveç nëse para skadimit të këtij afati është ndërprerë parashkrimi për shkak të ngritjes së procedurës para gjykatës ose organit tjetër kompetent për shkak të përcaktimit ose realizimit të kërkesës për kompensimin e dëmit.”

Neni 51

Pas nenit 165-e shtohet titulli i ri “III-a. PËRGJEGJËSIA E DËMIT NGA KAFSHËT” dhe katër nene të reja 165-zh, 165-z, 165-x dhe 165-i si vijojnë:

“III-a. PËRGJEGJËSIA PËR DËMIN NGA KAFSHËT

Përgjegjësia e poseduesit

Neni 165-zh

(1) Për dëmin e shkaktuar nga kafsha përgjigjet poseduesi, qoftë ai të gjendet tek ai, qoftë të jetë humbur ose të ketë ikur.

(2) Poseduesi përgjigjet edhe për dëmin që kafsha e shqetësuar do t'ia shkaktojë personit që me vullnet të mirë ka tentuar ta qetësojë dhe ta mbajë.

(3) Si posedues, në kuptim të këtij neni, nënkuptohet pronari, qiramarrësi, pranuesi i shërbimit, gëzuesi i të mirave e tjerë.

Kafsha e besuar për ruajtje ose nën kujdesin e dikujt tjetër

Neni 165-z

(1) Për dëmin e shkaktuar nga kafsha e dhënë për shfrytëzim, respektivisht e besuar për ruajtje ose kujdesin e dikujt tjetër ose e besuar për ruajtje ose kujdes të entit në suazat e veprimtarisë së rregullt, përgjigjen tjetri dhe enti, siç do të përgjigjej edhe poseduesi.

(2) Poseduesi i cili i ka dhënë kafshën dikujt tjetër në shfrytëzim ose e ka dhënë për ruajtje ose përkujdesje, është i detyruar që tjetrin, përkatësisht kujdestarin ta njoftojë për të metat e kafshës, nëse i ka, në të kundërtën do të përgjigjet për dëmin në mënyrë solidare me tjetrin.

Kafsha e hasur gjatë shkaktimit të dëmit

Neni 165-x

(1) Pronari, respektivisht shfrytëzuesi i tokës ka të drejtë që kafshën, e cila e shkaktonte dëmin në pronën e tij, ta kapë dhe ta mbajë tek ai deri në kompensimin e dëmit.

(2) Ai është i detyruar, që pa vonesë, ta informojë poseduesin e kafshës për dëmin dhe mbajtjen, e nëse nuk e di se kush është posedues, organin kompetent të vetadministrimit lokal.

(3) Nëse poseduesi nuk e kompenson dëmin në afatin e arsyeshëm, për kompensim në mënyrë adekuate zbatohen rregullat për të drejtën e mbajtjes të përcaktuara me këtë ligj.

Dëmi i shkaktuar nga kafshët e egra

Neni 165-i

(1) Për dëmin e shkaktuar nga kafsha e egër përgjigjet shfrytëzuesi i vendit për gjah të hapur ose të mbyllur.

(2) Për dëmin e shkaktuar nga kafsha e egër për të cilën është përcaktuar ndalesë e përhershme e gjahut përgjigjet shteti, nëse nuk dëshmon se dëmi është shkaktuar me fajin e dëmtuesit.

(3) Në lidhje me përgjegjësinë e paraparë me rregullat paraprake në mënyrë adekuate do të zbatohen dispozitat e përgjegjësisë në bazë të fajit respektivisht të lëndës së rrezikshme ose kryerjes së veprimtarisë së rrezikshme, përveç nëse me ligj të veçantë nuk është paraparë ndryshe”.

Neni 52

Pas nenit 165-i shtohet titulli i ri “III-b. PËRGJEGJËSIA NGA DËMI I NDËRTIMIT” dhe neni i ri 165-J si vijon:

“III-b. PËRGJEGJËSIA PËR DËMIN NGA NDËRTIMI

Neni 165-j

(1) Pronari i ndërtesës respektivisht ndonjë ndërtimit tjetër përgjigjet për dëmin që do të shkaktohet me rrënimin e saj nga rrëzimi i ndonjë pjese të saj ose në cilëndo qoftë mënyrë tjetër.

(2) Ai lirohet nga përgjegjësia nëse dëshmon se dëmi është shkaktuar për shkak të fuqisë madhore ose me fajin e të dëmtuarit.

(3) Pronari ka të drejtë që të kërkojë kompensim nga personat që janë fajtorë për shkaktimin e dëmit.

(4) Këto dispozita zbatohen edhe ndaj poseduesit i cili ndërtesën ose ndërtimin e mban si të jetë pronar.

(5) Në lidhje me përgjegjësinë e paraparë me rregullat paraprake në mënyrë adekuate do të zbatohen dispozitat e përgjegjësisë dhe kompensimit të dëmit të paraparë me këtë ligj, përveç nëse me ligj të veçantë nuk është paraparë ndryshe.

(6) Këto dispozita nuk e përjashtojnë përgjegjësinë solidarë të porositësit dhe realizuesit të punëve mbi patundshmërinë për dëmin që do ta përfjetojë personi i tretë, në pajtim me këtë ligj.”

Neni 53

Në nenin 166 në paragrafin (1) pas fjalës “shteti” vihet presje dhe shtohen fjalët: “pa marrë parasysh ekzistimin e fajit, përveç nëse ndryshe nuk është përcaktuar me ligj tjetër”.

Neni 54

Në nenin 170 pas fjalës “ngjashëm” pika zëvendësohet me presje dhe shtohen fjalët: “pa marrë parasysh ekzistimin e fajit”.

Neni 55

Në nenin 171, paragrafi (2), ndryshon si vijon:

“Nëse rrethanat e rastit dhe rrethanat tjera kërkojnë zbatimin e parimit të realizimit, gjyqi mund që dëmtuesin ta lirojë nga obligimi për kompensimin e dëmit”.

Neni 56

Pas titullit “V. KOMPENSIMI I DËMIT JOMATERIAL” shtohet nen i ri 187-a si vijon:

“Si kompensohet dëmi jomaterial

Neni 187-a

Dëmi jomaterial kompensohet në mënyrë jomateriale (satisfakcion moral) dhe në mënyrë materiale (satisfakcion material) në rastet e parapara me ligj”.

Neni 57

Titulli i nenit 188 dhe neni 188 ndryshojnë si vijonë:

“Kumtimi i aktgjykimit ose i korrigjimit

Neni 188

Në rast të cenimit të të drejtave personale i dëmtuari mund të kërkojë, kurse gjykata të urdhërojë, në shpenzim të dëmtuesit, kumtim të aktgjykimit respektivisht korrigjimit, tërheqje të deklaratës me të cilën është krijuar cenimi, ose diçka tjetër me çka mund të realizohet qëllimi që arrihet me realizimin e kompensimit me para.”

Neni 58

Titulli i nenit 189 dhe neni 189 ndryshojnë si vijonë:

“Kompensimi realizues me para

Neni 189

(1) Në rast të cenimit të të drejtave personale, gjykata, nëse zbulon se pesha e cenimit dhe rrethanat e rastit e justifikojnë atë, do të gjykojë kompensim realizues me para, pavarësisht kompensimit të dëmit material, si dhe në mungesë të tij.

(2) Gjatë vendimmarrjes për kërkesën për kompensim realizues me para, gjyqi do të mbajë llogari për fuqinë dhe kohëzgjatjen e cenimit me të cilën janë shkaktuar dhimbjet fizike, dhimbje shpirtërore dhe frika si dhe për qëllimin për të cilën shërben kompensimi, por edhe për atë që kompensimi të mos jetë në kundërshtim e që nuk janë të ngjashme me natyrën e tij dhe qëllimin shoqëror.

(3) Për cenimit e të drejtës së reputacionit dhe të drejtave tjera personale, gjyqi, nëse zbulon se rëndësia e cenimit dhe rrethanat e rastit e arsyetojnë atë, do të gjykojë kompensim realizues me para, pavarësisht kompensimit të dëmit material, si dhe në mungesë së saj.

(4) Përveç këtyre të drejtave, në rastet e veçanta, kur ajo me ligj tjetër është rregulluar më ndryshe do të zbatohen edhe rregullat e atij ligji.”

Neni 59

Titulli i nenit 190 dhe neni 190 ndryshojnë si vijonë:

“Kompensimi realizues me para në rast të vdekjes ose invaliditetit të rëndë

Neni 190

(1) Në rast të vdekjes ose invaliditetit të rëndë të ndonjë personit, gjyqi mund tu gjykojë anëtarëve të familjes së tij të ngushtë (bashkëshortit-es, fëmijëve dhe prindërve) kompensim realizues në para për dëmin jomaterial.

(2) Kompensimi i tillë mund tu gjykohet edhe vëllezërve dhe motrave, gjyshërve dhe gjysheve, nipave dhe çifitit jashtëmartesor, nëse midis atyre dhe personit të vdekur, respektivisht personit të lënduar ka ekzistuar bashkësi më e gjatë jetësore.

(3) Të drejtë kompensimi realizues në para kanë edhe prindërit në rast të humbjes së shtatzënisë, e fëmijë së pa lindur”.

Neni 60

Titulli i nenit 191 dhe neni 191 ndryshojnë si vijonë:

“Kompensimi realizues në para në raste të veçanta

Neni 191

Të drejtën e kompensimit realizues në para për dëm jomaterial ka personi ndaj të cilit me mashtrim, me detyrim ose me keqpërdorim të ndonjë raportit të hierarkisë ose varësisë është bërë ndonjë vepër penale kundër lirisë gjinore dhe moralit gjinor.”

Neni 61

Titulli i nenit 192 dhe neni 192 ndryshojnë si vijojnë:

“Kompensimi realizues në para për dëmin e ardhshëm jomaterial

Neni 192

Gjyqi, me kërkesë të të dëmtuarit do të gjykojë kompensim realizues në para edhe për dëmin e ardhshëm jomaterial, nëse sipas rrjedhës së rregullt është e ditur ajo do të zgjasë edhe në të ardhmen.”

Neni 62

Pas nenit 192 shtohet nen i ri 192-a si vijon:

“Arritja dhe lartësia e kompensimit realizues në para

Neni 192-a

(1) Obligimi për pagimin e kompensimit realizues në para arrin me ditën e marrjes së aktgjykimit të shkallës së parë me të cilën është caktuar lartësia e këtij kompensimi.

(2) Gjatë vendimmarrjes për lartësinë e kompensimit realizues në para, gjyqi do të merr parasysh edhe kohën e kaluar nga shkaktimi i dëmit deri në marrjen e vendimit, nëse kohëzgjatja e pritjes së satisfacionit dhe rrethanat tjera e arsyetojnë atë.”

Neni 63

Në paragrafin 203 fjala “kamatëvonesë” zëvendësohet me fjalën “ndëshkuese”.

Neni 64

Titulli i nenit 252 dhe neni ndryshojnë si vijojnë:

“Kur debitori lirohet nga përgjegjësia

Neni 252

Debitori lirohet nga përgjegjësia për dëmin nëse dëshmon se nuk ka mundur ta plotësojë obligimin e tij respektivisht se është vonuar me plotësimin e obligimit për shkak të ngjarjes së jashtëzakonshme që ka ndodhur pas lidhjes së marrëveshjes e që nuk ka mundur ta pengojë, ti ikë ose ta mënjanojë (fuqisë madhore).”

Neni 65

Në nenin 253 në paragrafin (1) fjalët: “mbi rastin” zëvendësohen me fjalët: “ndaj rasteve, ndërsa fjala “që” zëvendësohet me fjalën “të cilat”.

Neni 66

Në nenin 254, në paragrafin (1), pas fjalës “përfashton” shtohet fjalët: “ose të kufizohet”.

Në paragrafin 2, pas fjalës “përfashtim” shtohet fjalët: “ose kufizim”.

Neni 67

Në nenin 255 në paragrafin 1 pas fjalës “dëm” lidhëza “dhe” zëvendësohet me presje ndërsa pas fjalëve “interesi i lëshuar” dhe presja shtohet fjalët “si dhe kompensimin realizues në para i dëmit jomaterial”.

Paragrafi (5) fshihet.

Neni 68

Titulli i nenit 256 dhe neni 256 ndryshojnë si vijojnë:

“Zvogëlimi i kompensimit

Neni 256

Kur kreditori ose personi për të cilin ai përgjigjet ka kontribuar për krijimin e dëmit ose madhësisë së tij ose vështirësimin e pozitës debituese, kompensimi zvogëlohet në mënyrë proporcionale.”

Neni 69

Në nenin 259, në paragrafin (1), pas fjalëve “përbushjes së saj” shtohen fjalët “ose e ka përbushur në mënyrë jo të rregullt”.

Neni 70

Në nenin 261, në paragrafin (2), pas fjalës “vonesa” shtohet fjalët “ose përbushja jo në rregull”.

Neni 71

Në nenin 262, në paragrafin (4), pas fjalëve “me përbushjen” shtohet fjalët “ose përbushja jo në rregull”.

Në paragrafin 5, pas fjalëve “për shkak të vonesës” shtohet fjalët “ose përbushja jo në rregull”.

Neni 72

Në paragrafin 265, pas fjalëve “me vonesë” shtohet fjalët “respektivisht përbushjes jo në rregull”.

Neni 73

Titulli i Pjesës III, titulli i nenit 266 dhe neni 266 ndryshojnë si vijojnë:

"III. KAMATA NDËSHKUESE

Kur është borxh kamata ndëshkuese

Neni 266

“Debitori i cili do të vonohet me përbushjen e obligimit në para, përveç kryegjësë ka borxh edhe kamatë ndëshkuese, të përcaktuar me ligj respektivisht me marrëveshje.”

Neni 74

Pas nenit 266 shtohen dy nene të reja 266-a dhe 266-b, si vijon:

“Lartësia e shkallës së kamatës ndëshkuese

Neni 266-a

(1) Lartësia e shkallës së kamatës ndëshkuese përcaktohet, në çdo gjysmëvit, në lartësinë e shkallës referente të kamatës nga instrumenti themelor nga operacionet e tregut të hapur të Bankës popullore të Republikës së Maqedonisë, që ka vlerë në ditën e fundit të gjysmëvitit që i ka paraprirë gjysmëvitit në vijim, e zmadhuar për dhjetë për qind pikë (kamatë ligjore ndëshkuese).

(2) Në marrëveshjet midis tregtarëve ose midis tregtarëve dhe personave të së drejtës publike mund të kontraktohet edhe shkallë më e lartë e kamatës ligjore ndëshkuese, por më së shumti deri në një të tretën e asaj shkalle (kamatë ndëshkuese e kontraktuar).

(3) Dispozita është e pavlefshme plotësisht ose pjesërisht me të cilën kontraktohet shkallë më e lartë e kamatës ligjore ndëshkuese nëse nga rrethanat e rastit, traditat afariste ose natyra e lëndës së obligimit, rrjedh se me shkallën e kontraktuar të tillë të kamatës ndëshkuese, në kundërshtim me parimet e ndërgjegjes dhe ndershmërisë dhe vlerës së barabartë të të dhënave të ndërsjella si dhe të dispozitave për marrëveshjet me fajde, është shkakuar në mënyrë të dukshme joproportionale midis të drejtave dhe obligimeve të palëve në marrëveshje.

(4) Llogaritja e kamatës ndëshkuese bëhet me zbatimin e metodës proporcionale.

(5) Kur llogaritja e kamatës ndëshkuese bëhet për periudhë më të gjatë se një vit, llogaritja e kamatës ndëshkuese për vitin e parë dhe vitet në vijim të vonimit nuk i shtohet shumës së borxhit kryesor.

(6) Banka popullore e Republikës së Maqedonisë është e detyruar që me çdo 1 janar dhe 1 korrik ta shpall shkallën referente të kamatës nga instrumenti bazë nga operacionet e tregut të hapur në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

Kur është borxh shkalla domicile e kamatës ndëshkuese

Neni 266-b

(1) Kur obligimi në para është shprehur në valutë të huaj ose në valutë të tillë është përcaktuar, debitori ka borxh kamatë ndëshkuese sipas lartësisë së shkallës domicile të kamatës ndëshkuese (ligjore ose të kontraktuar) të vendit të prejardhjes së valutës, respektivisht vetëm shkallës domicile të kamatës ligjore ndëshkuese, nëse e drejta e vendit të prejardhjes së valutës nuk njih kamatë ndëshkuese kontraktuese.

(2) Nëse e drejta e vendit të prejardhjes së valutës parasheh mundësinë e kamatës ndëshkuese të kontraktuar, si shkallë referente për përcaktimin e lartësisë së shkallës së kamatës ndëshkuese të kontraktuar do të merret shkalla domicile e kamatës ligjore ndëshkuese.

(3) Kur sipas të drejtës së vendit të prejardhjes së valutës është e lejuar kamata ndëshkuese e kontraktuar, shkalla e kontraktuar e kamatës ndëshkuese nuk mund të jetë më e lartë se shkalla domicile e lejuar e kamatës ndëshkuese e kontraktuar në vendin e prejardhjes së valutës."

Neni 75

Në nenin 15 fjalët: "kamatëvonesë" zëvendësohen me fjalën "ndëshkuese".

Neni 76

Në nenin 268 fjalët: "kamatëvonesë" zëvendësohen me fjalën "ndëshkuese".

Neni 77

Pas nenit 268 shtohet neni i ri 268-a, si vijon:

"Zbatimi i dispozitave për kamatën ndëshkimore

Neni 268-a

Rregullat nga ky ligj që kanë të bëjnë me kamatën ndëshkimore do të zbatohen në të gjithë marrëdhëniet debitore - kreditorë, përveç nëse për disa nga ato nuk është e rregulluar me tjetër ligj."

Neni 78

Në nenin 269 paragrafi (2) shlyhet. Paragrafi (3) bëhet paragraf (2).

Neni 79

Pas nenit 269, shtohet neni i ri 269 - a, si vijon:

"Kur debitori është i paaftë për plotësim

Neni 269-a

(1) Kontestimi i veprimeve juridike debitore bëhet kur debitori nuk është në gjendje ta plotësojë kërkesën e debitorit (insolventë).

(2) Për kryerjen e kontestimit nuk është me rëndësi lloji i kërkesës të cilën e ka kreditori.

(3) Në kuptimin e kontestimit rregullave, llogaritët se debitori është bërë insolvent kur, në mënyrë paraprake, të rekomanduar ose në mënyrë tjetër përkatëse, të dërguar vërejtje me shkrim nga ana e kreditorit, nuk e plotëson obligimit e tij në afat prej 90 ditë nga dita kur i është dërguar vërejtja, ndërsa kreditori ka bërë me siguri se debitori më tepër nuk i posedon në pronë të veten mjetet pagesore, përkatësisht lëndët, përkatësisht të drejtat që kanë të bëjnë me kërkesën.

(4) Kjo rregull zbatohet edhe kur debitori në pronë e vet nuk ka mjete tjera pagesore, lëndë dhe të drejtë të cilat mundet të shfrytëzohen për përbushjen e kërkesës së kreditorit."

Neni 80

Në nenin 270, pas paragrafit (4) shtohet paragrafi i ri (5), si vijon:

"(5) Kur posedimi pa pagesë është bërë me marrëveshje sa për sy e faqe, zbatohen dispozitat e këtij ligji për pavlefshmëri të marrëveshjeve sa për sy e faqe."

Neni 81

Në nenin 344 në paragrafin (2) fjala "Kur" zëvendësohen me fjalët "por kur".

Neni 82

Në nenin 387 paragrafi (3) pas fjalës "detyrimit" vendoset presja, ndërsa pas fjalëve "vetëm nëse për atë është i autorizuar me marrëveshje" zëvendësohen me fjalët "nëse ndryshe nuk është e përcaktuar me marrëveshjen".

Neni 83

Titulli i nenit 388 dhe neni 388 ndryshojnë si vijojnë:

"Lartësia e shkallës së kamatës së kontraktuar

Neni 388

(1) Shkalla e kamatës së kontraktuar palët në mënyrë të kontraktuar e përcaktojnë.

(2) Shkalla e kamatës së kontraktuar në marrëveshjet në mes personave nga të cilat njëri nuk është tregtar, nuk mund të jetë më e lartë nga shkalla e kamatës ligjore ndëshkimore e cila ka pasur vlefshmëri në ditën e lidhjes së kontratës, përkatësisht në ditën e ndryshimit të shkallës amatore, nëse është e kontraktuar shkallë e ndryshueshme amatore.

(3) Në marrëveshjet në mes tregtarëve ose persona tregtar të drejtës publike mundet të kontraktohet edhe shkallë me e lartë e kamatës kontraktuese, por më së shumti deri në lartësinë e shkallës më të lartë të lejuar të kamatës së kontraktuar ndëshkimore.

(4) Dispozita është pavlefshme, në kotë marrëveshje, me të cilin kontraktohet shkalla më e lartë nga shkalla e shkallës më të lartë të lejuar të kamatës së kontraktuar nëse nga rrethanat e rastit, traditave tregtare ose natyrës së lëndës të detyrimit, del se me shkallën kësajsoj të kontraktuar të kamatës së kontraktuar, në kundërshtim me parimet e ndërgjegjshmërisë dhe sinqeritetit si dhe në vlerën e barabartë të dhënave të ndërsjella si dhe në dispozitat për kontratat kamatore, është i shkaktuar në jo proporcional të dukshëm në mes drejtave dhe detyrimeve të palëve kontraktuese.

(5) Nëse kamata është kontraktuar, ndërsa nuk është përcaktuar lartësia e shkallës së tij, në mes personave nga të cilat së paku njëri nuk është tregtar do të zbatohet shkalla kamatore në lartësi prej një të katërtën nga shkalla e kamatës ligjore ndëshkimore, ndërsa më mes tregtarëve dhe personave tregtar në të drejtën publike do të zbatohen shkalla kamatore në lartësi prej një gjysmë nga shkalla e kamatës ligjore ndëshkimore.

(6) Nëse është i kontraktuar shkallë më e lartë amatore nga ajo e lejuar, do të zbatohet shkalla me e lartë e lejuar.

(7) Nëse në mes tregtarëve ose tregtari dhe person i drejtës publike, në korniza të lejuara, është kontraktuar shkallë më e lartë e kamatës së kontraktuar nga shkalla e kamatës ndëshkimore, pas vonesës me plotësimin e detyrimit në të holla rrjedh vetëm kamata e kontraktuar.

(8) E pavlefshme është dispozita e marrëveshjes e cila parasheh njëkohësisht rrjedhjen dhe përlllogaritjen e të dyja llojeve të kamatave."

Neni 84

Pas nenit 388 shtohen dy tituj të rinj dhe dy nene të reja 388-a dhe 388-b, si vijojnë:

"Kur janë të detyruar shkallë domicile të kamatës kontraktuese

Neni 388-a

(1) Kur është e kontraktuar detyrimi pagesor të jetë i shprehur në valutë të huaj ose në atë valutë është e përcaktuar, shkalla kontraktuese e kamatës së kontraktuar nuk mundet të jetë më e lartë nga shkalla domicile e kamatës së kontraktuar të vendit të origjinës së valutës, të cilat bankat komerciale e kontraktajnë me debitor të klasit të parë (debitor me bonitet më të mirë).

(2) Kur detyrimi pagesor është i shprehur në valutë të huaj ose në atë valutë është përcaktuar, me çka është e kontraktuar kamata ndërsa nuk është e përcaktuar lartësia e shkallës së saj, kreditori ka të drejtë në kamatë në valutë vendase pas shkallës së saj të kamatës kontraktuese që e paguajnë bankat komerciale të depozitave të kursimit sipas të pa afatizuara, në vendin e plotësimit.

Kamatë mbi kamatë

Neni 388-b

E pavlefshme është dispozita e marrëveshjes me të cilën parasheh se kamata, kur të arrij për pagesë, do të filloj të rrjedh kamatë nëse nuk do të jetë e paguar pas arritjes së saj, përveç për depozitat te bankat, kursimoret dhe institucioneve tjera financiare."

Neni 85

Titulli i nenit 389 dhe neni 389 ndryshojnë si vijojnë:

"Rritja e shkallës të kamatës

Neni 389

Është e lejuar dispozita kontraktuese me të cilin pikësëpari kontraktohet rritja e shkallës vjetore të kamatës, më së larti të lëshuar, në rast debitori të mos i paguaj kamatat e arritura kontraktuese në kohë."

Neni 86

Në nenin 403 në paragrafin 2 fjala "detyruet" zëvendësohen me fjalën "bashkë debitor".

Neni 87

Titulli i nenit 489 dhe neni 489 ndryshojnë si vijojnë:

"Përgjegjësia e shitësit dhe prodhuesit

Neni 489

(1) Kur shitësi i ka dorëzuar blerësit listën e garancisë me të cilin prodhuesi e garanton funksionimin e drejtë të lëndës gjatë kohës së caktuar, duke llogaritur nga dorëzimi i tij blerësit, blerësi mundet, nëse lënda nuk funksionon drejt, të kërkoj si nga shitësi ashtu edhe nga prodhuesi, ta përmirësoj lëndën në afat të arsyeshem, i cili nuk mundet të jetë më e gjatë se 45 ditë, ose nëse në vend të saj t'ia dorëzoj lëndën e cila funksionon në mënyrë të rregullt.

(2) Me këto rregulla nuk tanohet në rregullat për përgjegjësin e shitësit për mungesat e lëndës.

(3) Në garanci doemos të jenë të theksuara të drejtat të cilat shitësit i takojnë si dhe qartë të theksuara se garancia për funksionim të drejtë të lëndës nuk ndikon në të drejtat e blerësit në të bazë të tjera.

(4) Garancia duhet doemos t'i përmbaj veçantit të cilat i janë të nevojshme blerësit për realizimin e drejtave të tjera, ndërsa veçanërisht afatin e garantuar dhe territorin për të cilën garancia vlen, si dhe emrin përkatësisht emërtimin e personit të cilën garancia e ka lëshuar.

(5) Mos plotësimin e këtyre detyrimeve nuk ndikon në plotfuqishmërinë e garancisë."

Neni 88

Pas nenit 489 shtohet neni i ri 489 – a si vijon:

"Afati i garantuar

Neni 489-a

(1) Kohëzgjatja e afatit të garantit palët e përcaktojnë me marrëveshje, por ky afat nuk mundet të jetë të jetë më i shkurtër së një vit.

(2) E pavlefshme është dispozita e marrëveshjes me të cilin përcaktohet afati garantues më i shkurtër se një vit."

Neni 89

Në nenin 4909 në paragrafin (1) pas fjalëve "prodhuesi" jepen fjalët " ose personi i përcaktuar nga ana e tyre".

Neni 90

Në nenin 492 në paragrafin (1) pas fjalës "afat" vendoset presja dhe shtohen fjalët " i cili nuk mund të jetë më i gjatë së 45 ditë" dhe shtohet presja.

Neni 91

Në nenin 537 paragrafi 1 fjala "ligjore" zëvendësohet me fjalën "ndëshkimore".

Neni 92

Në nenin 561 pas paragrafit 2 fjala "ligjore" zëvendësohet me fjalën "ndëshkimore".

Neni 93

Në nenin 651 fjalët " sasia dhe kualiteti" zëvendësohen me fjalët " sasia, kualiteti dhe përkatshmëria".

Neni 94

Në nenin 653 paragrafi (2) ndryshon si vijon:

"Janë të paparashikueshme ato punë të cilat doemos duhet të realizohen për shkak të sigurimit të stabilitetit të ndërtimit, pengimin e rreziqeve ndaj jetës dhe shëndetit të njerëzve, rrethit, natyrës, ndërtime tjera dhe sende dhe stabiliteti i tokës të truallit përreth ndërsa është shkaktuar nga rrethana të jashtëzakonshme, përkatësisht për shkak të pengimit të shkaktimit të dëmit në rastet e theksuara, përkatësisht me urdhëresë të organeve kompetente shtetërore."

Neni 95

Në nenin 655, në paragrafin (1) pas fjalës "plotësim", vendoset presje dhe shtohen fjalët: "ndërsa pa ndikim të tij".

Në paragrafin (2) pas fjalës, "të kryera", vendoset presje dhe shtohen fjalët: "ndërsa pa ndikim të tij".

Neni 96

Në nenin 655, në paragrafin (1) pas fjalëve: "nëse janë të ngritura çmimet e elementeve", vendoset presje dhe shtohen fjalët: "ndërsa pa ndikim të tij" dhe vendoset presje.

Neni 97

Në nenin 657 në paragrafi (1) pas fjalëve " në rastet nga anëtarët paraparak" fshihen.

Neni 98

Në nenin 663, në paragrafin (3), pas fjalës “ndërtim,”, shtohen fjalët: "ose truallin"

Pas paragrafit (3) shtohet paragrafi i ri (4), si vijon:

"(4) E njëjta vlen edhe për personin i cili ka kryer mbikëqyrje nëse mungesa e ndërtimit ose truallit del nga ndonjë mungesë në zbatimin e mbikëqyrjes."

Paragrafët (4) dhe (5) bëhen paragrafë (5) dhe (6).

Neni 99

Në nenin 664 në paragrafin (1) fjalët: "realizuesi dhe projektuesi" zëvendësohen me fjalët: " realizuesi, projektuesi ose personi i cili ka kryer mbikëqyrje".

Neni 100

Në nenin 664 në paragrafin (1) fjalët "realizuesi dhe projekti" zëvendësohen me fjalët " realizuesi, projektuesi ose personi i cili ka kryer mbikëqyrje".

Pas paragrafit (2) shtohet paragrafi i ri (3), si vijon:

"(3) Personi i cili e kryen mbikëqyrjen përgjigjet edhe për mungesat në punët e kryera, nëse mundet t'i shënoj gjatë mbikëqyrjes së ndërgjegjshme të punëve, por ka të drejtë të kërkoj nga realizuesi kompensim përkatës."

Pas paragrafit (3) i cili bëhet paragraf (4), shtohet paragrafi i ri (5), si vijon:

"(5) Realizuesi i cili e ka kompensuar dëmin që është shkaktuar për shkak të mungesave në punët e kryera ka të drejtë të kërkoj kompozim nga personi i cili e ka kryer mbikëqyrjen e punëve në përmasën në të cilën këto mungesa e kanë origjinën nga mungesat në zbatimin e mbikëqyrjes."

Paragrafi (4) bëhet paragraf (6).

Neni 101

Titulli para nenit 807 "Detyrim i urdhër pranues" shlyhet.

Para titullit "Kryerjen e urdhëresës si vijon" shtohet titulli "Detyra të urdhër pranuesit".

Neni 102

Në nenin 812 fjala “për vonesë” zëvendësohet me fjalë “ndëshkimore”.

Neni 103

Neni 846 ndryshon si vijon:

(1) Me marrëveshjen për përfaqësim tregtar përfaqësuesi detyrohet për kohë zgjatjen e marrëveshjes do të bisedoj me persona të tretë për lidhjen e marrëveshjes në emër dhenë llogari të urdhërdhënësit dhe, nëse ashtu është arritur marrëveshje, do të lidh marrëveshje me persona të tretë në emër dhe në llogari të urdhërdhënësit, ndërsa urdhërdhënësi detyrohet t'i paguaj përfaqësuesit, për çdo marrëveshje të cilin e ka lidhur ose është lidhur me veprimin tij, kompensim të caktuar (provizion).

(2) Si përfaqësues nuk do të llogariten personat të cilat sipas këtij apo atij ligji janë të autorizuar të përfaqësojnë persona të tjerë.

(3)Urdhër dhënësi mundet të ketë, në të njëjtin territor për të njëjtin lloj pune, më tepër përfaqësues."

Neni 104

Pas nenit 846 shtohet neni i ri 846 – a si vijon:

"Përfaqësimin e tjetër urdhërdhënësi

Neni 846-a

Përfaqësuesi nuk mundet pa pajtueshmërinë e urdhërdhënësit të merr detyrim, ë të njëjtin territor dhe për të njëjtin lloj pune, të punoj dhe për tjetër urdhërdhënës.

Neni 105

Titulli i nenit 848 dhe neni 848 ndryshojnë si vijojnë:

"Autorizim

Neni 84

Përfaqësuesi mundet të kërkoj nga urdhërdhënësi t'i jep autorizim."

Neni 106

Në nenin 849 fjala “urdhërdhënës” zëvendësohet me fjalë “urdhërdhënës”.

Neni 107

Titulli para nenit 850 dhe neni 850 shlyhen.

Neni 108

Në nenin 851 fjala “urdhërdhënës” zëvendësohet me fjalë “urdhërdhënës”.

Neni 109

Në nenin 852 fjala "pengdhënësi" zëvendësohet me fjalën "urdhërdhënësi" ndërsa fjalët "kërkon ndërmarrjen" zëvendësohen me fjalën "ndërmerr".

Neni 110

Titulli para nenit 853 dhe neni 853 ndryshojnë si vijon:

"Kujdesi për interesat e urdhërdhënësit

Neni 853

(1) Përfaqësuesi është i detyruar të kujdeset për interesat e urdhërdhënësit dhe është i detyruar në të gjithë punët që i ndërmerr të veproj në pajtim me parimin e ndërgjegjshmërinë dhe ndershmërisë dhe me kujdes të ekonomisti të mirë.

(2) Përfaqësuesi është veçanërisht i detyruar të ndërmerr gjithçka që është nevojshme që ta ndërmjetësoj ose të lidh punë juridike për të cilat është i autorizuar, me ç'rast duke u përmbajtur ndaj përpjekjeve të arsyeshme të urdhërdhënësit.

(3) Çdo dispozitë ndryshe të marrëveshjes për përfaqësi tregtar është e pavlefshme."

Neni 111

Titulli para nenit 854 dhe neni 854 ndryshojnë si vijon:

"Detyrim për njoftim

Neni 854

(1) Përfaqësuesi është i detyruar t'i jep urdhërdhënësit të gjitha informacionet e nevojshme për gjendjen e tregut, veçanërisht ato të cilat janë të rëndësishme për çdo punë të veçantë juridike.

(2) Përfaqësuesi është i detyruar në mënyrë të rregullt t'i njoftoj urdhërdhënësin për plotësimin e obligimeve të detyrueshme, për personat e tretë të cilat janë të përgatitur të bisedojnë me urdhërdhënësin ose me të të lidhin marrëveshje, si dhe për marrëveshjet që i ka lidhur në emër dhe në llogari të urdhërdhënësit.

(3) Çdo dispozitë ndryshe e marrëveshjes për përfaqësim tregtar është e pavlefshme."

Neni 112

Pas nenin 854 shtohet neni i ri 854–a si vijon:

"Veprim pas udhëzimeve

Neni 854-a

Gjatë udhëheqjes së bisedimeve dhe gjatë lidhjes së marrëveshjeve, përfaqësuesi është i detyruar të veproj ndaj udhëzimeve të urdhërdhënësit."

Neni 113

Në nenin 855 në paragrafin (1) fjala “urdhërdhënës” zëvendësohet me fjalën “urdhërdhënës”.

Neni 114

Në nenin 856 fjala “urdhërdhënës” zëvendësohet me fjalë “urdhërdhënës”.

Neni 115

Në nenin 857 në paragrafin (1) fjala “urdhërdhënës” zëvendësohet me fjalë “urdhërdhënës”.

Neni 116

Në titullin e Seksionit 3, para titullit të nenit 858 fjala “URDHËRDHËNËS” zëvendësohet me fjalë “URDHËRDHËNËS”.

Neni 117

Titulli i nenit 858 dhe neni 858 ndryshojnë si vijojnë:

"Rregulla të përgjithshme

Neni 858

(1) Kur urdhërdhënësi është i detyruar në raportin e vet me përfaqësuesin të veproj në pajtim me parimin ndërgjegjshmërisë dhe ndershmërisë dhe me kujdes të afaristit të mirë.

(2) Kur është e nevojshme për kryerjen e punëve të caktuara të tij, urdhërdhënësi është i detyruar në shpenzim të vetin t'i vendos në disponim përfaqësuesit të mostrave, skicave, listën e çmimeve, materialin reklamues, kushtet e përgjithshme për punë dhe materialin tjetër të nevojshëm për punë.

(3) Çdo dispozitë ndryshe e marrëveshjes për përfaqësi tregtar është e pavlefshme."

Neni 118

Neni 859 ndryshon si vijon:

(1) Urdhërdhënësi është i detyruar t'i jep përfaqësuesit të gjitha njoftimet e nevojshme për plotësimin e detyrimeve të veta kontraktuese.

(2) Urdhërdhënësi është i detyruar, në afat të arsyeshëm, ta njoftoj përfaqësuesin për atë së a e pranon ose refuzon ofertën, si dhe për mosplotësimin e marrëveshjes në lidhjen e të cilit ka marr pjesë përfaqësuesi.

(3) Urdhërdhënësi është i detyruar, pa prolongim, ta njoftoj përfaqësuesin për nevojën e punëve të tij të vihet në masë më të vogël nga ajo që përfaqësuesi ka mundur në mënyrë të bazuar ta pres, që të mund përfaqësuesi në kohë dhe në masë përkatëse ta zvogëloj sipërmarrjen e vet, përndryshe urdhërdhënësi do të përgjigjet për dëmin e shkaktuar.

(4) Çdo dispozitë ndryshe e marrëveshjes për përfaqësi tregtar është e pavlefshme."

Neni 119

Neni 860 ndryshon si vijon:

"(1) Urdhërdhënësi është i detyruar t'i paguaj përfaqësuesit provizion për marrëveshjet që për kohë zgjatjen e marrëveshjes për përfaqësim tregtar kanë qenë të lidhur me ndërmjetësim të tij, si dhe për marrëveshjet që i ka lidhur përfaqësuesi në emër dhe llogari të urdhërdhënësit, nëse për atë ka qenë i autorizuar.

(2) Përfaqësuesi ka të drejtë në provizion dhe për marrëveshjet që i ka lidhur urdhërdhënësi drejtpërsëdrejti me klientët të cilët i ka gjetur përfaqësuesi.

(3) Përfaqësuesi i të cilit sipas marrëveshjes për përfaqësim tregtar i është besuar e drejta ekskluzivisht e ndërmjetësimit në territor të caktuar ose me grup të caktuar klientësh, ka të drejtë në provizion dhe për ato marrëveshje që urdhërdhënësi i ka lidhur në atë territor ose me ato klientë pa ndërmjetësim të përfaqësuesit.

(4) Çdo kompensim shuma e të cilit varet nga numri ose vlera e punëve të realizuara do të llogaritet si provizion.

(5) Përfaqësuesi ka të drejtë në provizion për marrëveshje të cilin urdhërdhënësi e ka lidhur pas ndërprerjes së marrëveshjes për përfaqësim tregtar, nëse marrëveshja e lidhur është si pasoj parasë gjithash e veprimt të përfaqësuesit para skadimit të marrëveshjes për përfaqësim tregtar ose nëse oferta e personit të tretë për lidhjen e marrëveshjes ka arritur deri te përfaqësuesi ose urdhërdhënësi para ndërprerjes së marrëveshjes për përfaqësim tregtar.

(6) Përfaqësuesi nuk e ka të drejtën e provizionit të përcaktuar në paragrafët 1 deri në 3 të këtij neni, nëse e drejta e provizionit, në pajtim me paragrafin 5 i këtij neni, do t'i takonte përfaqësuesit të mëhershëm, përveç duke pasur parasysht rrethanat e rastit do të ishte drejtë provizioni të ndahet në mes këtyre dy përfaqësuesve."

Neni 120

Titulli para nenit 861 dhe neni 861 shlyhen.

Neni 121

Titulli i nenit 862 dhe neni 862 ndryshojnë si vijojnë:

"Shuma e provizionit

Neni 862

(1) Nëse shuma e provizionit nuk është përcaktuar me marrëveshje ose me tarifë, përfaqësuesi ka të drejtë në provizion në shumën e cila është zakonshme për atë lloj pune, në vendin në të cilën përfaqësuesi i ka kryer punët për urdhërdhënësin.

(2) Nëse përfaqësuesi ka ndërmjetësuar për urdhërdhënësin në vete të ndryshme, ka të drejtë në provizion që është e zakonshme në vendin ku gjendet vendbanimi i tij i përhershëm, përkatësisht selia.

(3) Nëse nuk është e mundshme të vërtetohet shuma e zakonshme e provizionit, përfaqësuesi ka të drejtë në provizion në shumë e cila sipas rrethanave të rastit, ndërsa veçanërisht sipas numrit dhe vlerës së punëve të cilat përfaqësuesi i ka kryer për urdhërdhënësin si dhe sipas ndërlikueshmërisë dhe vëllimit të ndërmjetësimit të përfaqësuesit, do të ishte i zbatueshëm."

Neni 122

Në alinenë 863, fjala “urdhërdhënësi” zëvendësohet me fjalën “urdhërdhënësi”.

Neni 123

Pas nenit 863 shtohen tre nene të reja 863-a, 863-b, dhe 863-v si vijojnë:

“Fitimi i të drejtës për provizion

Neni 863-a

(1) Përfaqësuesi fiton të drejtën për provizion në çastin kur urdhërdhënësi e ka përbushur, respektivisht është dashur ta përbushë obligimin e vet që rrjedh nga marrëveshja ndërmjet tij dhe personit të tretë ose nëse personi i tretë në bazë të marrëveshjes me urdhërdhënësin është i obliguar që së pari ta përbushë obligimin e vet, në

çastin kur personi i tretë e ka përmbushur gjegjësisht është dashur ta përmbushë obligimin e vet madje edhe atëherë kur atë nuk e ka bërë nga shkaqet për të cilat përgjegjës është urdhërdhënësi.

(2) Nëse ndërmjet urdhërdhënësit dhe personit të tretë është lidhur marrëveshje me përmbushje suksesive të cilat duhet të përmbushen në periudhë të caktuar kohore, përfaqësuesi fiton të drejtën për pjesë proporcionale të provizionit në përputhje me rregullat nga paragrafi (1) i këtij neni”.

(3) Çdo dispozitë e ndryshme e marrëveshjes për përfaqësim tregtar, është e pavlefshme nëse me të keqësohet pozita e përfaqësuesit e rregulluar me këtë nen.

Llogaritja e provizionit

Neni 863-b

(1) Urdhërdhënësi është i obliguar që t’i paraqesë llogaritje të provizionit për të cilën përfaqësuesi ka të drejtë çdo tre muaj, të llogaritur për çdo muaj veç e veç.

(2) Llogaritja e provizionit doemos duhet t’i përmbajë të gjithë elementet më të rëndësishëm në bazë të së cilëve është bërë llogaritja.

(3) Urdhërdhënësi është i obliguar që t’ia llogarisë dhe t’ia paguajë përfaqësuesit provizionin tremujor më së voni deri në fund të muajit që vijon pas muajit të fundit të tremujorit llogaritës.

(4) Palët kontraktuese mund të kontraktojnë periudhë llogaritëse më të shkurtër se tre muaj.

(5) Urdhërdhënësi është i obliguar që me kërkesë të përfaqësuesit, në shpenzim të vet t’i dorëzojë ekstrakt nga librat e tij tregtarë, i cili ka të bëjë me çështjet të cilat përfaqësuesit i japin të drejtë për provizion, si edhe ta njoftojë për të gjitha rrethanat të cilat ndikojnë mbi lartësinë e provizionit.

(6) Nëse urdhërdhënësi e refuzon këtë kërkesë të përfaqësuesit ose nëse përfaqësuesi dyshon në saktësinë e të dhënave në ekstraktin nga librat tregtarë ose nëse dyshon në njoftimet të cilat urdhërdhënësi ia ka dhënë, ka të drejtë të kërkojë revizor të autorizuar i cili do t’i kontrollojë librat tregtarë të urdhërdhënësit, të cilat kanë të bëjnë me të dhënat prej të cilave varet lartësia e provizionit dhe t’ia dorëzojë të dhënat.

(7) Çdo dispozitë ndryshe e marrëveshjes për përfaqësim tregtar, është e pavlefshme nëse me të keqësohet pozita e përfaqësuesit, e rregulluar me këtë nen.

Humbja e të drejtës në provizion

Neni 863-v

(1) Përfaqësuesi e humb të drejtën për provizion nëse marrëveshja mes urdhërdhënësit dhe personit të tretë nuk është përmbushur nga shkaqet që nuk janë në anën e urdhërdhënësit.

(2) Në qoftë se në këtë rast, përfaqësuesi ka pranuar provizion, është i obliguar që ta kthejë.

(3) Çdo dispozitë ndryshe e marrëveshjes për përfaqësim tregtar, është e pavlefshme nëse me të keqësohet pozita e përfaqësuesit, e rregulluar me këtë nen.”

Neni 124

Në alinenë 864, në paragrafin (2) fjala “urdhërdhënësi” zëvendësohet me fjalën “urdhërdhënësi”.

Neni 125

Në alinenë 865, fjalët “urdhërdhënësi” zëvendësohen me fjalët “urdhërdhënësi”.

Neni 126

Titulli i Seksionit 5, pas nenit 865, ndryshohet i vijon “NDËRPRERJA E MARRËVESHJES”.

Neni 127

Pas titullit të Seksionit 5 shtohen titull i ri dhe nen i ri 865-a si vijon:

“Kohëzgjatja e marrëveshjes

Neni 865-a

(1) Nëse nuk është kontraktuar ndryshe, marrëveshja për përfaqësim tregtar lidhet për kohë të pacaktuar.

(2) Marrëveshja për përfaqësim tregtar e lidhur për kohë të caktuar, ndërpritet pas skadimit të kohës për të cilën është lidhur.

(3) Në qoftë se palët kontraktuese vazhdojnë me përmbushjen e obligimeve nga marrëveshja e lidhur për kohë të caktuar edhe pas skadimit të kohës për të cilën është lidhur, do të konsiderohet se ato kanë lidhur marrëveshje të re me përmbajtje të re, për kohë të pacaktuar.”

Neni 128

Titulli i nenit 866 dhe neni 866 ndryshohen si vijon:

“Heqje dorë nga marrëveshja

Neni 866

(1) Nëse marrëveshja për përfaqësim tregtar është lidhur për kohë të pacaktuar, secila palë mund ta prishë marrëveshjen me njoftim me shkrim të dërguar pranë palës tjetër, duke i respektuar afatet për shkëputje të përcaktuara me këtë nen.

(2) Zgjatja e afatit për shkëputje është e kushtëzuar nga kohëzgjatja e marrëveshjes dhe është nga një muaj për çdo vit të filluar të zgjatjes së marrëveshjes.

(3) Nëse marrëveshja ka zgjatur më gjatë se pesë vjet, afati i shkëputjes është gjashtë muaj.

(4) Palët nuk mund të kontraktojnë afat më të shkurtër për shkëputje por nëse kontraktojnë afat më të gjatë ai doemos duhet të vlejë për të dyja palët.

(5) Nëse nuk është kontraktuar ndryshe, afati i prishjes fillon të rrjedhë ditën e parë të muajit i cili vijon pas muajit në të cilin palës kontraktuese i është dërguar njoftimi me shkrim për prishjen dhe përfundon ditën e fundit të muajit të fundit nga afati.

(6) Këto dispozita zbatohen edhe për marrëveshjen e lidhur për kohë të caktuar, e cila për shkak të përmbushjes së mëturjeshe edhe pas skadimit të kohës për të cilën është lidhur, konsiderohet si marrëveshje në kohë të pacaktuar, me ç’rast kohëzgjatja e marrëveshjes në kohë të caktuar merret parasysh gjatë llogaritjes së zgjatjes së afatit për shkëputje.”

Neni 129

Titulli i nenit 867 dhe neni 867 ndryshohen si vijojnë:

“Ndërprerja e marrëveshjes

Neni 867

(1) Nga shkaqe serioze të cilat doemos duhet të ceken, veçanërisht për shkak të mospërmbushjes së obligimeve kontraktuese të palës tjetër ose për shkak të rrethanave të ndryshuara, secila palë mund ta prishë marrëveshjen e lidhur për kohë të pacaktuar pa afat për heqje dorë, respektivisht ta prishë marrëveshjen për kohë të caktuar para skadimit të kohës për të cilën është lidhur.

(2) Këtë të drejtë palët nuk mund ta përjashtojnë ose ta kufizojnë.

(3) Në qoftë se deklarata për prishjen e marrëveshjes për kohë të pacaktuar është dhënë pa ekzistimin e shkaqeve serioze, ajo konsiderohet si deklaratë për tërheqje me afat të rregullt për tërheqje.

(4) Pala kontraktuese ka të drejtë për kompensim të dëmit nëse pala tjetër kontraktuese nuk ka pasur shkak serioz për prishjen e marrëveshjes.

(5) Prishja e pabazuar i jep të drejtë palës tjetër ta prishë marrëveshjen në kohë të pacaktuar pa afat për tërheqje, respektivisht ta prishë marrëveshjen për kohë të caktuar para skadimit të kohës për të cilën është lidhur.”

Neni 130

Pas nenit 867 shtohet Seksioni i ri 5, si vijon: “Seksioni 5-a KOMPENSIMI I VEÇANTË”

Neni 131

Titulli i nenit 868 dhe neni 868 ndryshojnë si vijon:

“E drejta për kompensim të veçantë

Neni 868

(1) Pas pushimit të marrëveshjes, përfaqësuesi e fiton të drejtën për kompensim të veçantë nëse urdhërdhënësi ka gjetur klientë të rinj ose në masë të konsiderueshme i është rritur vëllimi i punës me klientët ekzistues, ndërkaq urdhërdhënësi edhe pas pushimit të marrëveshjes ka pasur fitim të konsiderueshëm prej klientëve, nëse pagesa e atij kompensimi mund të arsyetohet nga rrethanat e ngjarjes, veçanërisht për shkak të humbjes së provizionit nga puna me këto klientë.

(2) E drejta për kompensim të veçantë shfaqet edhe në rastin kur marrëveshja ka pushuar për shkak të vdekjes së përfaqësuesit.

(3) Gjatë përcaktimit të kompensimit të veçantë duhet të mbahet llogari edhe për provizionin të cilin përfaqësuesi e ka marrë për marrëveshjet e lidhura pas pushimit të marrëveshjes me urdhërdhënësin, si dhe ndalimin ose kufizimin e mundshëm të kryerjes së veprimtarisë pas ndërprerjes së marrëdhënies me urdhërdhënësin.

(4) Shuma e kompensimit të veçantë nuk mund ta tejkalojë shumën e provizionit mesatar vjetor në pesë vitet e fundit, ndërkaq nëse marrëdhënia e kontraktuar ka zgjatur më pak se pesë vjet, shumën e provizionit mesatar vjetor për kohëzgjatjen e marrëveshjes.

(5) Në lidhje me ekstraktet nga librat tregtarë të urdhërdhënësit dhe njoftimin për rrethanat që kanë ndikim mbi lartësinë e kompensimit të veçantë, në mënyrë përkatëse do të zbatohen dispozitat e këtij ligji për të drejtat e përfaqësuesit gjatë përlllogaritjes së provizionit.

(6) Pagesa e kompensimit të veçantë nuk e përjashton të drejtën e përfaqësuesit të kërkojë kompensim të dëmit i cili e tejkalon lartësinë e kompensimit të veçantë.”

Neni 132

Pas nenit 868 shtohen tre tituj të rinj dhe tre nene të reja 868-a, 868-b, dhe 868-v, si vijojnë:

“Shkaqet që e përjashtojnë të drejtën për kompensim të veçantë

Neni 868-a

Urdhërdhënësi nuk e ka për detyrë të paguajë kompensim të veçantë nëse:

- përfaqësuesi ka hequr dorë ose e ka prishur marrëveshjen, me atë që përfaqësuesi edhe atëherë ka të drejtë në kompensim të veçantë nëse shkak i prishjes apo

heqjes dorë nga marrëveshje ka qenë në anën e urdhërdhënësit, përkatësisht e ka prishur apo ka heq dorë nga marrëveshja për shkak të pleqërisë ose sëmundjes së tij që e pengon ta vazhdojë marrëdhënien kontraktuese,

- urdhërdhënësi e ka prishur marrëveshjen për shkak të sjelljes për të cilën fajtor është përfaqësuesi dhe

- në bazë të marrëveshjes me urdhërdhënësin, përfaqësuesi marrëveshjen ia ka kaluar ndonjë personi tjetër.

Humbja e së drejtës për kompensim të veçantë

Neni 868-b

Përfaqësuesi e humb të drejtën për kompensim të veçantë, si dhe të drejtën për kompensim të dëmit, nëse brenda afatit prej një viti nga dita e pushimit të marrëveshjes nuk e informon urdhërdhënësin se do ta kërkojë pagesën e tyre.

Ndalimi i kufizimit ose përjashtimit të të drejtave të përfaqësuesit.

Neni 868-v

Palët kontraktuese nuk mundën para pushimit të marrëveshjes për përfaqësim tregtar t'i kufizojnë ose përjashtojnë të drejtat që përfaqësuesi i posedon sipas këtij seksioni të ligjit.”

Neni 133

Pas nenit 868-v shtohet Seksioni i ri 5-b si vijon “Seksion i ri 5-b DISPOZITË KONTRAKTUESE PËR NDALIMIN OSE KUFIZIMIN E KRYERJES SË VEPRIMTARISË”.

Neni 134

Pas nenit 868-v dhe titullit “DISPOZITË KONTRAKTUESE PËR NDALIMIN OSE KUFIZIMIN E KRYERJES SË VEPRIMTARISË” shtohet titull i ri dhe nen i ri 868-g, si vijon:

“Ndalimi ose kufizimi për kryerjen e veprimtarisë

Neni 868-g

(1) Palët kontraktuese mund të bien dakord për atë se përfaqësuesi pas pushimit të marrëveshjes nuk guxon ta kryejë, tërësisht ose pjesërisht, veprimtarinë e përfaqësimit tregtar.

(2) Kjo marrëveshje kontraktuese do të vlejë nëse është në formë të shkruar dhe nëse ka të bëjë me territorin e njëjtë, personat e njëjtë ose mallin e njëjtë për të cilat ka të bëjë edhe marrëveshja për përfaqësim tregtar.

(3) Kur marrëveshja për përfaqësim tregtar do të pushojë për shkaqe të cilat janë në anën e urdhërdhënësit, kjo dispozitë kontraktuese e obligon përfaqësuesin vetëm nëse urdhërdhënësi pas pushimit të marrëveshjes i paguan kompensim të veçantë dhe nëse gjatë kohës së zgjatjes të ndalimit ose kufizimit për kryerjen e veprimtarisë, i paguan kompensim plotësues mujor në shumë e cila është e barabartë me shumën mesatare mujore të provizionit në të cilën ka pasur të drejtë në pesë vitet e fundit, ndërkaq nëse marrëveshja ka zgjatur më pak se pesë vjet, në shumën e cili është e barabartë me shumën mesatare mujore të provizionit në të cilin ka pasur të drejtë gjatë kohës së zgjatjes së marrëveshjes.

(4) Dispozita kontraktuese për ndalimin ose kufizimin e kryerjes së veprimtarisë e obligon përfaqësuesin më së shumti dy vjet pas pushimit të marrëveshjes.

(5) Nëse përfaqësuesi e prish marrëveshjen për shkakun për të cilin fajtor është urdhërdhënësi, ai është i autorizuar në afat prej një muaji nga dita e prishjes së marrëveshjes, me deklaratë të shkruar ta njoftojë urdhërdhënësin se nuk do ta respektojë dispozitën për ndalimin ose kufizimin e kryerjes së veprimtarisë.

(6) Secila dispozitë tjetër për ndalimin ose kufizimin e veprimtarisë është e pavlefshme, nëse me të përkeqësohet pozicioni i përfaqësuesit i rregulluar me këto dispozita.”

Neni 135

Në nenin 1023 në paragrafin (2) pas fjalëve “gjkata kompetente” shtohen fjalët “ose nga noteri”.

Në paragrafin 3, pas fjalës “gjkatësi”, shtohen fjalët “përkatësisht noteri”.

Neni 136

Në nenin 1026 pas fjalës “kalimit” shtohen fjalët: “gjkata përkatësisht noteri do ta këshillojë”, dhe pas fjalës “cedentin” shtohet fjala “se”.

Neni 137

Në nenin 1030 në paragrafin (1) pas fjalëve: “gjkata kompetente” shtohen fjalët “ose nga noteri”.

Në paragrafin 2, pas fjalës “gjkatësi”, shtohen fjalët: “përkatësisht noteri”.

Neni 138

Titulli i nenit 1139 dhe neni 1139 shlyhen.
DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 139

Dispozitat e neneve 35, 63, 73, 74, 75, 76, 77, 83, 84, 85, 91, 92 dhe 102 të këtij ligji, do të zbatohen prej 1 korriku të vitit 2009, përveç dispozitës e cila ka të bëjë me obligimin e Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë që në çdo 1 janar dhe 1 korrik ta publikojë normën referente të interesit nga instrumenti themelor i operacioneve të tregut të hapur në “Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë” që do të zbatohen nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 140

Me ditën e fillimit të zbatimit të dispozitave nga nenet 73 dhe 74 të këtij ligji, me përjashtim të dispozitës e cila ka të bëjë me obligimin e Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë që në çdo 1 janar dhe 1 korrik ta publikojë normën referente të interesit nga instrumenti themelor i operacioneve të tregut të hapur në “Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë”, shfuqizohet Ligji për lartësinë e shkallës së kamatëvonesës (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë”, numër 65/92 dhe 70/93).

Neni 141

Mbi marrëdhëniet obliguese që janë krijuar para hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të zbatohen dispozitat e Ligjit për marrëdhëniet obliguese (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë”, numër 18/2001, 04/2002 dhe 05/2003).

Neni 142

Dispozitat e këtij ligji për përgjegjësinë e prodhimit i cili nuk është në rregull nuk do të zbatohen mbi prodhimet e lëshuara në qarkullim para hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 143

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në “Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë.”

1558.

Vrz основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СО ЗАЕМ КАЈ МЕЃУНАРОДНАТА БАНКА ЗА ОБНОВА И РАЗВОЈ - СВЕТСКА БАНКА ПО ДОГОВОРОТ ЗА ЗАЕМ ПО ПРОЕКТОТ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА ПОСТОЈНАТА РЕГИОНАЛНА И ЛОКАЛНА ПАТНА МРЕЖА

Се прогласува Законот за задолжување на Република Македонија со заем кај Меѓународната банка за обнова и развој - Светска банка по Договорот за заем по Проектот за подобрување на постојната регионална и локална патна мрежа,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 7 јули 2008 година.

Бр. 07-2729/1
7 јули 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СО ЗАЕМ КАЈ МЕЃУНАРОДНАТА БАНКА ЗА ОБНОВА И РАЗВОЈ - СВЕТСКА БАНКА ПО ДОГОВОРОТ ЗА ЗАЕМ ПО ПРОЕКТОТ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА ПОСТОЈНАТА РЕГИОНАЛНА И ЛОКАЛНА ПАТНА МРЕЖА

Член 1

Република Македонија се задолжува кај Меѓународната банка за обнова и развој - Светска банка со заем во износ од 70.000.000 евра, наменет за реализација на Проектот за подобрување на постојната регионална и локална патна мрежа.

Член 2

Условите и начинот на користење на заемот од членот 1 на овој закон се утврдуваат со Договор за заем за Проектот за подобрување на постојната регионална и локална патна мрежа, кој ќе се склучи меѓу Владата на Република Македонија и Меѓународната банка за обнова и развој - Светска банка.

Во име на Република Македонија, Договорот за заем од ставот 1 на овој член ќе го потпише министерот за финансии или од него овластено лице.

Член 3

Рокот за отплата на заемот од членот 1 на овој закон е 20 години, со вклучен грејс период од пет години. Каматната стапка по која ќе се сервисира заемот е ЛИБОР (за евро валута) плус варијабилан распон. Каматната стапка може да се намали врз основа на претходно донесена одлука на Меѓународната банка за обнова и развој - Светска банка.